

Fama peruagante captos esse cardinales, direptiones ac caedes tota urbe fieri, omnis illico paucor inuasit, tabernae clauduntur, arma corripuntur, transtris, trabibus, cathenisque ferreis uiarum exitus obstruuntur, haud aliter quam si rursus Annibal moenia tenuisset. Ille autem quod dura forte prouinciam adsumpsisse sibi uideretur, paulo post quam uenerat discedens, Vrsinorum tantum aedium partem apud Montem iordanum incedit, Patres post haec ad urbis custodiam peditum quatuor millia scribunt. Proceres Rom. adcersunt. Cardinales transalpinos, & undecumque uocatos praeter consuetudinem expectant. Fabius Vrsinus qui cum DCCC. uenerat armatis, Pauli patris ulturus necem, quando in authorem non ualebat in proximas aedibus suis pauperum Hispanorum tabernas, puerili nimium ardore impetum facit: aliquot ex eis necat, bona subuertit: uerum nocte sequente Caesarianorum irruptionem formidans, simulque a senatu iussus in proxima sua castra discessit. Interim Prosper Columensis, qui quod Hispanis militaret amicissimus esset, ad Caesarem a patribus mittitur rogatum, ut a pertinacia desistat. Eo tandem simulque rursus Galliae Hispaniaeque oratoribus instantibus, Nepes cum omnibus copijs se deferri lectica iussit. Arx uero adhuc a suis tenebatur, quaque custos B. Caruaialis card. opera sese patribus obtuleratur polliceretur. Vaticanum igitur recipitur, ubi de more pont. peractis exequijs tantisper superfederunt, donec Gallorum exercitus qui tunc illac contra Hispanos in Campaniam iter habebat, iubente cardinale Rothomagensi qui summam apud eum auctoritatem habuerat, moenibus egrederetur, nequa uis aut tumultus oriretur. Die igitur XXX. uacantis sedis XXXVI. cardinales, quorum Decurio Neapolitanus erat, conclaue ingressi VII. post die Franciscum Piccolomineum dia. card. Senensem Pij II. ex sorore nepotem pontificem creant, Pium III. appellatum, cuius fama bonitatis, animi omnium ad bene iam de religione, deque rebus humanis sperandum excitati fuere, ad cuius nuncium Caesar statim cum parte suorum reuertit, patribus gratias agit quod quem maxime cupiebat elegerint. Vrsini non amplius differre ultionem rati, cum armatis eum in Vaticano inuadunt, fit caedes nonnullorum, cum ille se defendit, & ut tandem se periculo eximat discedere paratus, iussu pontificis in molem ducitur Hadriani. Pius interim ex ulcere cruris ex quo diu laborauerat XXX. post creationem die decessit, nihilo rerum ab se gesto quas maximas animo conceperat. Nam & ecclesiam Rom. renormare, concilium celebrare, ac in Turcas proficisci auunculi imitatione statuerat.

Pius III
M.D. III

R. VOLATERRANI COMMENTARIORVM
VRBANORVM LIBER XXIII.

PRINCIPES Romanos item ferè qui & pontifices quocumque modo describere. Ex antiquis Latinis Cor. Tacitus, Marius Maximus, Iulius Cordus, Suetonius Tranquillus, Suetonius Opatianus, Gargilius Martialis, Fabius Marcellus, Iul. Capitolinus, Aelius Lampridius, Fla. Vopiscus, Eutropius & Orosius. Ex Graecis uero Dexippus Herodianus, Dion cuius etiam nonnulla extant, Appianus Alexandrinus ut ex eius libris deprehendimus, cuius opere caremus. Ex his alios alij diligentius sunt persecuti, ut a superioribus scriptoribus praeteritos uiderant, aut iam de dictis racemationibus esse locum, sicuti & mihi necessarium facere. Nam cum XII. primos adeo probe uulgo cognoscendos Tranquillus ediderit, Periergon fuerit eorum gesta repetere. Ex quo tantum initia quaedam percurram, unde principatus habuit originem, quae breuiter Appiano commemorantur. Discordiae uidelicet ciuiles iam inde a Ti. Graccho exorta ratione Agrariae legis. Is tribunus cum uideret Romanos potentiores omnem penè agrum Italicorum occupasse, Coloniasque suo nomine ubique ordinasse, miseratus inopem turbam, legem edidit, ut nulli plus quam iugera quingenta possidere licet, cuius rei gratia ille interfectus fuit. Inde secuta Glaucia praetoris & L. Apuleij tribuni pleb. cum Metello dissensio, a quo uti censore deijci de senatu ac magistratu, ut obsceni homines, non facile passi, tandem & ipsi similiter periere. Post Gracchos L. annos Sulla nouo dominatu, dictatura remp. inuasit. Cuius cum Mario inimicitiae Caesarem potestremo inuitauerunt discipulum, eius uestigia sequi. Huius initia Tranquillo non reperuntur, quod eius principium operis sit amissum ex eruditorum sententia, Patrem tamen eius L. Ca.

Discordia
ciuiles
Gracchorum
Apuleij,
Glaucia,
Metell.
Sulle &
Marij.

L. Cæsarem scimus esse ex Plinio, qui Pisis dum se mane calciaret, repentino extinctus est. *Cæsaris & Pompeij Iul. Cæsar*
 Tempore deinde procedente Cæsarem magnis in Gallia per decenniū rebus gestis, cum à senatu exercitū dimittere iuberetur, id Pompeij reputans inuidiā, cum ex conditione impetrare non posset, uti ille exercitum quem per Italiam dominationis causa tenebat, etiam dimitteret, contra Pompeium & patriam unā uenit: captoq; Piceno in urbem, unde ille aufugerat contendit, sese excusans senatui ac populo: tum quietis ciuibus nulliusq; partis impune esse licere pollicitus, Brundisium aduolauit, deinde prælio Dyrrachino inferior, Pharfalico uero superior in Ægyptum adnauigauit, eoq; regno constituto, simul & in re-
 ditu Pharnace superato, unius diei de eo uictoriam tribus prætulit uerbis, ueni, uidi, uici. In Hispaniam se uertit contra Pompeij liberos, postremo contra Scipionem in Africā. Re-
 petens urbem dictator perpetuus à Sulla secundus factus est. Triennio post, Brutī coniu-
 ratione in curia Pompeij interfectus. De coniuratis habita quaestio. Octauius interim na-
 tus ex Accia nepte Cæsaris, ex Apollonia ubi dabat operā literis, aduersus hæreditatem *Octauius*
 inijt, ueteranos sibi adsciuit, in tutelam Ciceronis se tradidit, cuius fauore auctoritateq; & Cæsar patris nomine appellatus, & senator annorum xviij. & Cos. xx. per uim est factus, admotis ad urbem leg. Vbi cunctante senatu, Cornelius Centurio legatus ensis ca-
 pulum in curia ostendens ait, hic faciet, si uos non feceritis. Legem ante omnia tulit, ut de
 coniuratis quaestio haberetur: pacem cum M. Antonio & M. Lepido fecit, ita ut tres uiri
 reip. cōstituendæ per quinquēniū præessent, hinc suos quisq; inimicos proscripsit. Bella
 ciuilia v. gessit, Mutinēse, Philippense, Perusinum, Siculum, Actiacum, ex quibus primū
 & nouissimum aduersus M. Antonium, Secundum aduersus Brutum & Cassium. Tertiū
 aduersus L. Antonium. Quartum aduersus Sex. Pompeium: post cuius fugam collegarū
 alterum M. Lepidum quem ex Africa in auxilium euocarat, superbientem xx. legionū
 fiducia, spoliavit exercitu: supplicemq; cōcessa uita Circeios in perpetuum relegauit. Do-
 muit item partim ductu, partim auspicijs suis Aquitaniam, Pannoniam, Dalmatiam cum
 Illyrico omni, item Vindelicos, & Salassos gentem Cisalpinam coercuit, in ipsis uictorijs
 alioquin crudelissimus & patri Cæsari absimilis, uerum reliquæ uitæ cum modestia, tum
 castitate magnopere collaudatus. Nam & domini appellationē abhorruit, & in curiā ue-
 niens senatores quos adfurgere non patiebatur, nominatim cōsalutabat. Forum angustius
 fecit, nō ausus priuatis domos extorquere. Vnus omnium in summa felicitate infelix, in or-
 bitate prolis, in adoptionis pœnitentiā, in generi contumacia, in filiarū impudiciā, in perī-
 culis aditis per tot bella genu brachiaq; in Delmatia sauciatus, in Cātabria fulmine lectica
 perstrictus, ex quo Ioui tonāti ædem statim fecit. Vixit annos Lxxij. ex quibus Lvi.
 imperauit, relicta Tyberio rep. quem ex Tyberio Nerone & Liuiā genitum, sibi adopta-
 uerat. Qui inuitus suscepit imperiū, deq; mitissimo principe sæuissima bellua euasit, cuius *Tyberius*
 adoptionis se quādoq; Augustus pœnituisse signa ostēdit, & apud senatū eum excusauit,
 naturæ uitia esse, nō animi dicēs. Hic post annos xxxij. successorē habuit Caium, Ca-
 ligulam in castris uocatum, annos tris imperantē: cui ob mores obscenos à suis interfecto *Caius*
 Claudius successit, quem mater Antonia Monstrū hominis appellare solebat, tāta fuit he-
 betudine simul, & animi segnitie. Vir attamē doctissimus Græce Latineq; ut q; libros xl.
 historiae adhortāte Tito Liuiο conscripserit. Homerū memoriter tenebat, ut in usu rerum *Nero*
 saepe uersus eius recitaret, Eius opera Portus & Aqua Claudia, Nero deinde annos ferē
 xiiii. totidem quot Claudius orbē lacerauit. In hoc Cæsarum familia defecit, quæ sic se
 habet: Augustus Liuiam prægnantē ex Claudio Nerone duxit, quæ peperit Tyb. Cæsarē.
 Drusum uero prius genuerat, qui rebus gestis in Germania decessit admodum iuuenis
 ex lapsu equi, cuius funus Tyb. pedibus usq; Romam profecutus est. Hoc Druso & Anto-
 nia minore nati Germanicus & Claudius Cæsar Germanicus in locum patris in Germa-
 niam missus, utroq; eloquio, reliquisq; uirtutibus clarus, etiam iuuenis ibidem excedens
 ex Agrippina M. Agrippa & Iulia Augusti filia genita, Caium Cæsarem & Agrippi-
 nam reliquit. Claudius ex Valeria Messalina Barbatī Messalæ filia, uxore impudicissi-
 ma, Britānicum suscepit, & Octauiam quam Neroni priuigno locauit, Nam matrem eius
 Agrippinam Germanici fratris sui filiā Cn. Domitio nuptā postremo duxit: quæ Messa-
 lina deinde Claudium ipsum boleto necauit. Nero relicta Octauia Sabinam Poppeam *Galba*
 duxit, cuius extat Senecæ tragœd, Postea Galba Otho & Vitellius annos tris imperarūt. *Otho*
 Vespasianus *Vitellius*

Vespasianus Vespasianus tandem res collapsas adflicto imperio restituit annis \times . quibus uixit. **Titus** item Vespasianus eius filius orbis delicta appellatus annorum $\times\text{L}$. post biennij imperium **Domitianus** immerens uita priuatur. Domitianus Flauiorum ultimus, ac dedecus, iure à suis interficitur, cum crudeliter imperasset annos $\times\text{V}$. uixisset $\times\text{LV}$. cuius ob odium rasa ex marmoribus ac titulis est omnis memoria. Deinceps à me reliqui diligentius.

Nerua

Eruam Cocceium annorū ferè $\text{L}\ \times\ \text{VI}$. uirum bonum ac nobilem Domitiano interfecto populus Romanus imperio dignum iudicauit. Hic initio reos maiestatis qui diffugerāt absoluit. Mares castrari, tum sororis aut fratris filiam in matrimonium ducere prohibuit, quum hæc sub Domitiano passim licuissent. Passus & ipse quanquam bonus coniurationem Crassi Calpurnij, Ælianij, Casperij præfecti prætorij defectione, quæ omnia ciuili animo tulit. A. Vlpium Neruam Traianum qui Germaniæ tunc præerat, causa reip. se dixit in senatu adoptare, Cæsaremque appellauit, cum propinqui non deessent. Denique ex morbo extinctus est, quum imperasset

Traianus C.

annum $\text{M}\ \text{III}\ \text{D}\ \text{IX}$. A. Vlpius Nerua Traianus annorum $\times\text{LII}$. genere Hispanus ob uirtutem & disciplinam rei militaris adoptatus, accepto de patris morte nuncio è Germania statim redijt. Ælianum, & prætorianos qui in Neruam coniurauerant, in primis ad se, alia dissimulata causa uocatos de medio sustulit. Is post Cæsarem Augustum Romanæ reipub. mouit lacertos. Ante omnia in Dacos expeditionem sumpsit, indignatus quod his pecuniam à Domitiano quondam uicto pactam pendere oporteret. Itaque Decebalum eorum regem in prælio uicit. Suas uestes militibus saucijs diuisit, ut uulnera ligarent. Decebalus acceptis conditionibus ante pedes Traiano procubuit, inde solutus abiit. Imperator Romam uenit, Dacicusque appellatus ludos gladiatorios dedit. Interea Decebalus rebellat, uicinos populos ad bellum incitat, Longinum Traiani legatum in colloquio circumuentum capit. Redijt ad Dacos Traianus. Lapideo ponte pilarum $\times\ \times$. Danubiū iunxit. quarum altitudo præter fundamenta $\text{C}\ \times\ \text{L}$. Latitudo $\text{L}\ \times$. Interuallum $\text{L}\ \times\ \times\ \times$. pedum erat. Cuius postea magnam partem Hadrianus diruit, ne Barbaris quandoque nos inuadendi occasio foret. Post longos conflictus occupato Dacorum regno, ne uiuus in potestatem Romanorum perueniret Decebalus, sua manu usus interiit. Caput Romam perlatum est, Dacia prouincia facta. Traianum post hæc ad urbem redeuntem, uariarum gentium legati atque etiam Iudæorum adiere. Spectacula magnifica per $\text{C}\ \times\ \times$. dies edidit, modo mille, modo \times . millia ferarum caesa simul & mansuetarum bestiarum. Tunc & paludes Pontinas siccauit, uiamque Appiam ex ea parte strauit. Columnam in foro suo posuit pulchritudinis gratia, siue ut sepulcrum eius esset. Quæ ut circumspecti posset, partem Quirinalis montis solo æquauit. Inscriptionem eius ponam quæ adhuc intra basim ipsius legitur huiusce modi. Imper. Cæs. Diui Neruæ F. Neruæ Traiano Aug. Germanico Dacico pont. max. trib. pot. $\times\ \text{VII}$. imper. PP. Ad declarandum quantæ altitudinis mons & locus tantis uiribus sit egestus. Armeniam deinde recepit à Parthis. Sublato diademate regi Armeniæ maioris regnum ademit, Albanis regem dedit: Hiberos, Bosphoranos, Colchos, in fidem Romanæ ditionis accepit. Osdrenorum loca & Arabum occupauit, Marcomedos obtinuit, Persidis regionem, Seleuciamque ac Ctesiphontem accepit tenuitque. Usque ad Indiæ fines post Alexandrum adcessit, in mari rubro classem instituit. Prouincias fecit, Armeniam, Mesopotamiam & Assyriam, ac inter Romanos & Persas limitem Tigrim esse uoluit. Porro Assyria inter Tigrim & Euphratē sita magnis amnibus instar Ægypti fecundatur.

Agareni

Hæc ex Dione & Rufo. Addit uero Dion Traianum contra Agarenos, qui unà cum cæteris defecerāt, profectum in Arabiam: quos cum diu obsidisset, eorumque oppidum Agarā mœnibus nudasset, nunquam tamen superare potuisse tempestate cœli quasi diuinitus diremptos. Itaque re infecta redijisse. Inter amicos Sicinium Suram, quem quandoque apud eum calumniatum, præfectum insuper prætorij sui constituit. Dicit eum præterea uirum laudatissimum, ac natura clementem & probum, duobus exceptis uitijs, quod uino, quodque puerorum libidini indullerit. Igitur his uitijs hunc, nequeo satis mirari, diui Gregorij, ut dicitur, precibus ex inferis ad cœlum euolasse, uerum dei consilium minime à nobis deprendi fas est. Ipse apud Seleuciam quæ postea Traianopolis dicta est, dū rediret ex Syria, ex profluuio uentris decessit, anno imperij $\times\ \times$. Statimque Parthi, Armenij, cæteri que, remotæ gentes rebellauerunt, ex quo militum Romanorum tot labores periere. Paucos ante annos Iudæorum

rum magnam cædem fecerat per Martium Turbonem legatum, quod Aclium Lupum præfectum fugauerant, eiq; prouinciæ L. Quietum præfecit. Hadrianum eius consanguineum à patre sibi commendatum adoptauit, cum ipse nullos ex Plotina coniuge, aut aliunde liberos suscepisset. Aerarium Romanum quod sub Capitolio erat, in ædem Saturni traduxit. Vias restituit. Nam ante hos annos repertum apud Circum Maximum marmor cum inscriptione huiuscemodi. Imperat. Cæs. Diui Neruæ. F. Traiano Germanico Dacico Pontif. Max. Tribu. pot. VIII. Imp. IIII. Cos. V. PP. Tribus XXXV. Quod liberalitate optimi principis, commoda eorum etiam locorum adiectione ampliata sint. Christiani etiam nonnulli sub eo cruciati. De his Plinius cum esset procurator in Bithynia Traianum per literas consuluit quid agendum, cum nihil mali eos agere comperisset, tantumq; quibusdam hymnis antelucanis uacare. Respondit ille. Minime quidem inquirendos esse, uerum oblatos punire oportere. Extant & alia, quæ ex alijs item authoribus aut panegyricis aut epistolis de hoc imperatore colliguntur, quæq; magnopere laudes eius concelebrant. Et pueros quidem (uti supra commemorauimus) amasse dicunt, uerum ingeniosos, ac probos, citraq; libidinem. De lætitia etiam potationis omnes conueniunt. uerum citra ebrietatem. Ante meridiem nunquam uescebatur. Caterum præditum humanitate, ut ab omnibus facile adiretur. Mortuo Nerua magnis rebus gestis in Germania cui præerat, subiugatisq; Marcomannis ac Iazygum & Pannoniæ populis, quam ad successionem imperij Romam rediret, minime triumphans aut quadrigis cum ei per senatum liceret, sed tantum equo insidens, in Capitolium inuectus, Ioui Op. Maximæ gratias egit. Per urbem semper more Catonis pedibus ibat, paucis comitibus, nullis spiculatoribus aut satellitibus. Senatum patrem, se ministrum laboris uocabat. Stans Coss. sedentes uenerabatur, quod se illis inferiorem ex legibus esse reperiret. Bibliothecam nobilissimam publicauit quæ Vlpia dicta est, in qua libris lintheis gesta principum, ac elephantinis senatusconsulta cõscribi iussit. Ædificia plurima eius titulis & inscriptione fiebant, præter eius etiam uoluntatem. Ex quo herba parietaria, quæ in muris nascitur, à plerisque dictus. Decessit annorum LXXXIII. apud Seleuceam Syriæ. Relatus inde in urbem ac sub eius columna conditus. Ælius Traianus Hadrianus. Sic enim in ueterum monumentis inscribitur, genus antiquum ab Adria Picentium trahit, unde maiores eius tempore Scipionum in Hispaniam migrauerunt. Patrem habuit Ælium Hadrianum cognomento Aphrum consobrinum Traiani principis. ipse natus Romæ, ubi Marullinus Atauus eius primus senator populi Romani fuit. Puer relictus à patre in tutelam Traiani, à quo etiam adoptatus, liberalibus artibus imbutus, literis præsertim Græcis eruditissimus, ut etiam Græculus appellaretur, Matheſim etiam probe tenebat. Quod Marius Maximus usque adeo demonstrat, ut eum dicat cuncta de se scisse, sic ut omnium dierum usque ad horam mortis futuros actus ante præscripserit. Satis constat de Vero quem adoptauerat saepe dixisse, Ostendent terris hunc tantum fata, nec ultra Esse sinent. Igitur quum omnes profiteretur artes, omnes exagitabat doctores, sæpe aliqua proposita quæstione certando. Et Alexandria quondam in museo multa & proposuit & soluit. Alebat ingenia eisq; fauebat, imprimis Fauorino philosopho. Extant adhuc eius quædam epigrammata Græca ualde lepida. Barbam quoque more græcanico submittere primus ea tempestate cœpit, quem postea morem nonnulli principes Rom. seruauere. Peregrinationes maximas in genti celeritate confecit. Expeditionem in Pannonios uiuente Traiano suscepit. Deinde princeps Iudæos debellauit, quod uetiti circuncidi, rebellauerant, magnasq; cædes Romanorum per diuersas orbis partes fecerunt. Inde in Galliam Britanniamq; contendit, in qua multa correxit. Murum LXXX. passuum millibus duxit, qui Britannos à Romanorum imperio diuideret. Mox in Hispaniam, deinde Romam repetens, Athenas profectus est, postea in Ægyptum. In qua peregrinatione Antinuum suum ob formam sibi charissimum amisit, cui Hierosolymis templum dicauit. Traiani gloriæ uidetur inuidisse, quando & Armeniam & Mesopotamiam & Assyriam ab illo adquisitas Parthis concessit. Pontem quoq; ab eodem supra Danubium factum deleuit. Limitemq; inter Romanum & Persas Euphratem statuit. Marius Maximus cum etiam natura crudelem dicit fuisse, sed Domitiani finem ueritum, abstinuisse. In cibus amabat tripharmacum, quod phasiano surmine perna, & crustulo constabat. Quæ restituit aut reconcinnauit, titulis priorum conditorum

Mar. Turbo
Aclius Lupus
L. Quietus

Hadrianus
CXX

rum

rum adnotauit, ea fuit in parte modestia. Opera eius, uilla Tiburtina, cuius uestigia maxima hodie uisuntur, in qua prouinciarum & celebratorum locorum nomina inscripsit, ueluti Lyceum, Academia, Pritaneum, Tempe, & his similia. Lauacrum quoque Agrippinae, cuius uestigia sunt prope sanctum Laurentium in Panisperna. Pons eius nomine restitutus, quo continuo nunc itur in Vaticanum, propeque sepulcrum quod Moles Hadriani nominatur. In quo Antonini ferè omnes sepulti sunt, quemadmodum inscriptiones indicant, quas cum de ipsis ageretur ponemus. Pantheon etiam restituit. Senatores equitesque Romanos togatos in publicum procedere iussit, præterquam redeuntes à cœna. Adoptauit L. Ceionum Commodum, quem L. Ælium Verum appellauit. Hic patrem habuit L. Ceionum Commodum Verum. Cuius paternum genus ex Hetruria, maternum ex Fautentia fuit. Filius autem L. Verus qui cum M. Antonino imperauit, de quo postea dicam, ob uoluptatem tantum ac formam ab Hadriano dilectus est. Amatorios lasciuosque poetas semper lectitabat. Martialem epigrammatographum, Virgilium suum appellabat. Coniugi querenti dicebat, uxoris nomen non uoluptatis, sed honoris esse, quapropter se cum alijs oblectare uelle. Adoptionis factæ de Ælio postea pœnituit, cum uideret & alijs inuisum & natura uoletudinarium esse: ex quo breui tempore defunctus est, sepultusque in mole Hadriani, cum hac inscriptione quæ adhuc legitur in pariete, L. Ælio diui Hadriani Augusti. F. Cos. II. Hadrianus igitur in eius locum Annium Antoninum qui postea Pius uocatus est, adoptauit hac conditione, ut ipse M. Antoninum filium fratris uxoris suæ Faustinae & L. Verum Ceionii filium adoptaret. Hoc pacto liberorum, nepotumque successioni cõsuluit, cum Sabinam uxorem sterilem habuisset. Decessit Baijs anno ætatis LXXXII. imperij autem XXXII. Sepultus in uilla Ciceronis Puteolis, ubi postea Pius templum ei pro sepulcro cõstituit. Reliquias eius in urbem asportari, ac in hortis Domitiæ collocari iussit. Impatentia morbi sæpe à seruo gladium petijt, & à medico uenenum, utrumque prohibente Antonino. Ex eius morte senatus magnopere gauisus est, deque abrogandis eius gestis cogitauit. Sed respectu Antonini destitit. Qui refragantibus cunctis eum inter diuos retulit. Hæc ex Spartiano & Rufo & Capitolino. T. Ælius Aurelius Fuluius Boionius Hadrianus Antoninus Pius, genus paternum è Gallia transalpina Nemaufensi uidelicet duxit. Auum habuit, T. Aurelium Fuluium, patremque item eodem nomine, qui cõsulares fuit. Auam maternam Boioniam Procillam, Auum maternum Arrium Antoninum hominem sanctum, qui Neruam olim miseratus est, quod ea ætate imperare cœpisset. Socerum Annium Verum, uxorem uero Anniam Faustina. Vultu decorus fuit, moribus clemens, ingenio clarus. Pius à senatu appellatus est, uel quod socerum ætate cõfectum manu subleuaret, uel quod multos cædi destinatos ab Hadriano surriperet, seu potius quod multos post mortem honores Hadriano decreuerit. Vxorem Faustina quam anno III. imperij amisit, diuinis honoribus colit à senatu, delatis Circensibus, & tẽplo & flaminibus & statu aureis passus est. Cuius honoris uestigium hodie uidemus prope S. Cosmum & Damianum in semiporticu adhuc extrante hac inscriptione: Diuo Antonino, & Diuæ Faustinae. Duas ex ea filias, alteram Lamia Silano, alteram Faustina M. Antonino filio locauit. Vtebatur in senectute pane succio ad sustentandas uires. Aurum Coronarium, Id enim est quod in corona noui principis populi dono mittebant: Italiae reddidit, Prouincialibus dimidium. Cum sibi finem adesse sentiret in morbo constitutus: Fortunam auream ad M. cubiculum transferri iussit. Nam signum Fortunæ aureæ semper erat in cubiculo imperatoris, uerum in exitu uitæ Trib. militum illud ad successoris locum transferebat. Decessit Loricij, ubi natus & educatus est, ac uillam extruxerat, Loricium enim oppidum Hetruriae prope Romam XXXIII. lapide uia Aurelia: anno ætatis LXXX. imperij XXXIII. summo ordinis omnis desiderio. Nam placabilitate, clementia, sanctitate alter Numa putabatur. Ex honoribus à Senatu patris patriæ ac Pij cognomentum accepit. Ex Capitolino. Sepultus in mole Hadriani cum hac inscriptione, quam pauloante quam ea reconcinnaretur aperte legebamus. Imp. Cæs. T. Ælio Hadriano Antonino Augusto. Pio Pont. Max. Trib. pot. XXXIII. impe. III. Cos. IIII. P. P. Ex quo patet & Ælij ratione patris adeptum, & Aurelij ratione matris nomen habuisse. In eodem quoque loco eiusdem altera inscriptio huiusmodi est. imp. Cæs. diui Traiani Parthici filio, diui Neruæ nepoti Traiano Hadriano Augusto Pont. Max. Trib. pot. XXXII. imper. III. Cos. IIII. P. P. Et diuæ

L. Ælius Hadriani filius

Antoninus Pius. CXL

Et diuæ Sabinae Imp. Cæs. T. Ælius Hadrianus Antoninus August. Pius pont. max. trib. pot. 11. design. 1111. P. parentibus suis. M. Ælius Aurelius Antoninus philosophus, na-
 tus & educatus Romæ in Cælio monte, iuxta ædis Laterani in domo Veri aui sui, originē
 à Numa rege traxit: ut author Marius Maximus. Liberalibus artibus ab initio magnopere
 reuacauit: in quibus Herodē Atticum & Proclum habuit præceptores: sed in primis Fron-
 tonem, cui & statuam à senatu impetrauit. Proclum uero ad procōsulatum usq; prouexit.
 Annos XII. habitu philosophi, in pallioq; uixit, ac humi cubitauit: in qua disciplina do-
 ctiores item habuit Apollonium Chalcedonium Stoicum: Sextum Charoneum Plutarchi
 nepotem, ad cuius etiam domum adibat: ut author est Philostratus in sophistis. Claudium
 Maximum: Claudium Seuerum. Ante omnes Iunium Rusticum, quem eos. iterum desi-
 gnauit, cuiq; statuam post obitum postulauit. Operam & picturæ dedit sub Diogneto ma-
 gistro. Cum L. Antonino fratre simul & genero pari potestate imperauit. Primiq; Roma-
 norum fuere, qui simul imperarent. Cui & Lucillam locauit filiam ex Faustina coniuge si-
 mul & consobrina, quam parum pudicam nequicquam accusantibus amicis dissimulauit,
 excusauitq; sæpe. Sed & uiuentem in castris matrem castrorum, defunctam uero in pere-
 grinatione orientis, diuā appellari à senatu libenter audiuit. Cum L. Vero ex uictoria Par-
 thica reuertente simul & ipse in eodem curru triumphauit. Post hæc tumultuantibus Mar-
 comannis, cum eodem paludatus ad Aquileiam quo iam irruperat, occurrit: quod bellum
 in Germania gerens, coactus est deserere ob Auidiū Cassium, qui exercitui præerat orien-
 tis, rebellantem. Iterum aduersus eum proficiscens, uicti caput ad se adlatum etiam uidere
 doluit. In reditu Athenis iter fecit, ubi Cereris templum solus est ingressus, uti se innocen-
 tem probaret. Id enim nullus alicuius sibi conscius criminis ingredi solebat. Romam reuer-
 sus triumphauit unā cum filio Commodo, quem Cæsarem fecerat. Ludis adeo offendeba-
 tur, ut in spectaculis Circensium & legere & audire & subscribere sit solitus. Dicitur & ex
 eo portentum, quod in Germania longa siccitate exercitu siti laborante, eius precibus im-
 ber erupisset. hæc Capitolinus. Huius portentū meminit etiam Eusebius: idq; Christiano-
 rum nostrorum, qui in ea expeditione tunc erant, uotis ac precibus adtribuit. Ad bellum
 contra Britannos misit Calpurnium Agricolam, nepotem illius, cuius uitam scribit Corn.
 Tacitus. Cōtra Cattos, Auidium Victorinū. Contra Parthos, L. Verum. Nihil tam æque
 fugit, quā avaritiæ famam. Decessit ex pestilentia, sexta quā ægrotasset die, in summa
 omnium beneuolentia. Statuam eius pacificatoris equestrem hodie uidemus apud basili-
 cam Lateranensem: in quo loco natum eum & educatum in principio diximus, ex autori-
 tate Capitolini. Præterea nummus eius antiquus aspicitur duplex: unus cum imagine bar-
 bata, ac inscriptione supra adnotata eius nominis. Altera cum imberbi dum erat adolescēs
 cum inscriptione Aurelius. Ex altera parte cum T. Antonini Pij patris imagine. L. Ceio-
 nus Ælius Commodus Verus Antoninus. Hæc enim omnia retinuit nomina. L. Ceionus
 Commodus pater fuit naturalis. Verus Antoninus, ex Antonino Pio, qui eum adoptaue-
 rat. Ælius, ex Ælij Hadriani coniunctione, unā cum M. Antonio ratione patris adoptionis
 à Pio pari potestate rexit imperium: neq; inter bonos, neq; inter malos cōnumeratur prin-
 cipes. Præceptores habuit, Scaurum Grammaticum Scauri filium, qui Grammaticus Ha-
 driani fuit. Græcos uero Telephum, atq; Harpocratonem. Rhetores Apollonium Cele-
 rem, Caninium Rufum, Herodem Atticum. Philosophos uero Apollonium, & Sextum
 Charoneum. Moribus fuit ab initio probatus. Deinde ad aleam paulatim, scortaq; ac po-
 pinas sese conuertit: adeo ut à Marco in Syria ad bellum Parthicum, ne uitia eius palam es-
 sent, missus fuerit: ubi maiori longe est debacchatus luxuria. Victoriā tamen uirtute Aui-
 dij Cassij legati adsequutus est. Redijt comitatus sordidorum hominum turba, in qua &
 Agrippus histrio fuit: quem ἀπόλαυσορ, quasi uoluptuarium cognominabāt. Saturnalibus
 & diebus festis, uernas admisit in triclinium. Triumphauit cum M. fratre. Post hæc ductus
 ab ipso in bellum contra Marcomannos, apud Alpes spectans urbicas uoluptates statu-
 it Romam repetere, sed in itinere apoplexia correptus, Altinum diuertēs triduo mutus fuit,
 moxq; periit: non sine ueneni suspitione propinati à Lucilla uxore, ob Fabiæ consuetudi-
 nem. Alij dicūt à Marco, parte cultri ueneno illita, qua uuluā inciderit, partemq; infectam
 fratri, sibi innoxiam seruante. Satis constat Marcum eius mores perosum dissimulasse, pu-
 bliceq; & uiuum semper laudasse & mortuū, diuū insuper appellasse. Vixit annos XLII.

M. Au. Anto.
CLXXIIIAuidius
CassiusAnt. triūphus
de Marco
mannisCal. Agri-
colaL. Verus An-
toninus

imperauit cum fratre XII. Illatus in sepulcrum Hadriani, ubi primum pater eius *Cæsar* naturalis conditus fuerat, cum huiusmodi inscriptione: Imp. Cæs. L. Aurelio Vero Aug. Armenio, Medic. Parthic. pont. max. trib. pot. VII. imp. V. cos. III. P. P. Capitolinus enim, unde nos superiora sumpsimus, dixit, quod partum ei nomē Parthici Medici. Quod etiam Marco quāquam Romæ agenti delatum est. Antoninus Commodus, M. filius, qui *Commodus Antoninus* CLXXXII L. Ælius Aurelius Antoninus Commodus appellatus est, eundem diem natalem habuit, quem & Caligula: eisdemq; penè moribus, libidine, auaritia, cædibus, omnia compleuit. Alienis operibus suos ponebat titulos, colosso Neronis dēpto capite suū imposuit. Quod hodie caput pro ædibus conseruatorum in Capitolio cernitur. Ludum gladiatorum sæpe ingressus certamen subiit. Quadrigis quoq; emittendis Dalmaticatus in publicum procedens signum dedit: easq; quandoq; agitauit: simul & eò uesaniæ uenit, ut omnia quæ turpiter, quæ impure, quæ crudeliter fecerit, publicis iusserit poni monumētis: ut Marius Maximus testatur. Tot perosi scelera Q. Ælius Lætus præfectus urbis, & Marcia eius concubina, cum athleta, cum quo ille exerceri consueuit, egerunt, ut eum strangularet: anno imperij XIIII. Corpus eius, ut unco traheretur in Tyberim populus adclamauit. Sed iussu Pertinacis successoris, in sepulcrum Hadriani translatum est. Eius memoria sicut olim Domitiani, ex omnibus monumētis abrasa. Habuit præceptores Onesiratem Græcum grammaticum: Latinum uero Capellam Antistium: oratorem quoq; Acteum Sanctum. hæc ex Lampridio. Eius monumenti apud sepulchrum Hadriani huiusmodi legitur inscriptio: Imp. Cæs. diui M. Antonini Pij Germanici Sarmatici filio, diui Pij nepoti, diui Hadriani pronepoti, diui Traiani Parthici abnepoti, diui Neruæ adnepoti. L. Ælio Aurelio Commodo Aug. Sarmatico: Germanico Maximo Britannico, pon. max. trib. pot. VIII. imp. VIII. cos. VI. P. P. P. Ælius Pertinax patre Libertino Ælio Successore natus: ab eodem nomen Pertinacis inditum, quod lignariæ negociationi pertinaciter intenderet: à Marco Antonino senator factus, prouincias consulares quatuor rexit. Mox à Cōmodo cum Perenne legato ad exercitum in Britanniam missus, seditiones multas compressit. Quamobrem quum infensas legiones ob corruptam ab eo disciplinam haberet, cedens sponte officio legationis alio successori, curam alimentorum suscepit: postremo proconsul Africæ factus, extincto Commodō ab exercitu consentiente senatu lectus est imperator, quum esset septuagenario maior. Cui gratias agenti senatui, & in primis Q. Ælio Læto, cuius ministerio ad imperiū peruenerat, consul Falco ait: Qualis futurus sis hinc intelligimus, quod Lætum & Martianum apud te habeas, stultitiæ Commodi ministros. At Pertinax: Paruerunt, inquit, necessitati: sed ubi facultatem habuerunt, quid sibi semper uoluerint, ostēderunt. In breui principatu mitis est habitus: quāuis multi eum, Chrestologum appellauerint: Quod bene loquendo haud bene faceret. Præterea sordidus in uictu, ut qui dimidiatas lactucas & carduos in conuiuijs apponeret. Interfectus est Didij Iuliani successoris machinamēto, anno ætatis LXXI. imperij mense VI. Ex Capitolino. Didius Iulianus, pronepos fuit Saluij Iuliani iuriconsulti, bis cos. & præfecti urbis. Mater ei Clara Æmylia, pater Petronius Didius Seuerus. Ipse autem præfuit in Germania legionibus XXXI. primogeniæ. Catos debellauit. Inde Dalmatiam: postea Germaniam rexit. Fuit consul cum Pertinace, & in proconsulatu Africæ eidem successor. Eo interfecto conspersionem in eum, tristitia dissimulauit: etiam à cibo donec sepultus esset, abstinendo. Magna præterea parsimonia fuisse traditur, ut qui porcellum aut leporem triduanum habuerit. Sæpe uero oleribus & leguminibus contentus, sine carne cœnitabat. Maximum ei uitium alea, seni præsertim. Comis alioquin in conuiuijs, benignusq; ad subscribendum. Eodem tempore post mortem Pertinacis, Iulianus à senatu Romæ, Seuerus ab exercitu in Syria, Pascennius Niger in Illyrico, & Clodius Albinus in Gallia, imperatores appellati. Sed quū Iulianus Seuerō præsertim resistere non posset, frustra ad magicas artes adhibito puero qui in speculo futurum intueretur: postremo ad senatum confugit, iudicantem eum minime imperio dignum, qui resistere inimicis non posset. Interfectus tandem in palatio à prætorianis nutu ac literis ipsius Seueri, quum uixisset annos quadragintaunum, imperasset menses duos. Ex Spartiano, & Capitolino. L. Septimius Seuerus Pertinax, genere Afer, ex Lepti ciuitate, patre Geta: maiores equestri ordinis habuit. Sub M. Antonino uarias prouincias consulares rexit. Postremo iuuante Ælio Læto, exercitui Germanico præfuit. Vbi de morte Commodi comy

di compertum est, imperator ab exercitu declaratus, cōtra Iulianum quasi ulturus mortem
 Pertinacis uenit: accepto q̄; nuncio de Iuliano interfecto, armatus Romam properauit. Im-
 perator à senatu cōprobat, Pertinacis nomine adsumpto, ob boni principis memoriam:
 inuito imperio statim ad confirmandum orientis statum properans, Pescennium Nigrum
 rebellantem apud Cyzicum interemit: plerosq̄; populos partim subegit, partim in officio
 continuit. Mox translatus in Galliam apud Titurium, Clodium Albinum etiam tumul- Clodius
Albinus
 tuantem conferto praelio interfecit: capiteq̄; abscisso Romam misso, reliquum eius cada-
 uer equo refugienti conculcandum dedit: Romam his gestis reuersus, triumphum ut de ci-
 uibus recusauit: magnam tamen nobilium cædem, qui cum inimicis eius conspirauerant,
 edidit. Compositis rebus urbanis repetijt oriẽtem, ubi feliciter pugnans, Parthos, Arabas,
 Adiabenos subegit: deq̄; his reuertens triũphauit, titulis illorum sumptis: cuius rei memo-
 riam testantem, arcum nobilem uidemus hodie sub radicibus Capitoli, patris filijq̄; Cara-
 callæ nomine, qui M. Aur. Antoninus Pius & ipse appellari uoluit hac inscriptione: Imp.
 Cæs. Septimio M. filio Seuero Pertinaci Aug. P. P. Parthico Arabico & Parthico Adiabe-
 nico pont. max. trib. pot. X I. imp. X I. cos. III. procos. Et imp. Cæs. M. Aurelio L. filio
 Antonino August. Pio felici trib. pot. V I. cos. procos. P. P. optimis fortissimisq̄; princi-
 pibus ob rempub. restitutam, imperiumq̄; populi Romani propagatum insignibus uirtuti-
 bus eorum domi, forisq̄; S. P. Q. R. Peritissimus præterea matheleos fuit. Defuncta liqui-
 dem uxore Marcia, quum de conditionibus ageretur apud eum, genituris omnium inspe-
 ctis, Iuliam inter Syros haud bono genere natam, quod imperatoriam haberet genesim, si-
 bi coniunxit: postremo Britãniã adijt: ubi subactis his gentibus quæ uidebantur infestæ,
 perijt Eboraci morbo, iam senex, anno imperij X X III. relictis Bassiano & Geta filiis.
 Quibus Antoninorum nomina indidit, quod M. Antoninum ex omnibus magnopere co-
 luerat: auctusq̄; honoribus ab eo fuerat, ut eius etiam sepulcro uoluerit inferri. Tum quod
 uirum huius nominis in somnis uiderat successurum. Opera eius Romæ Septizonium,
 quod Septifolium nonnulli uocant, ac in Appia uia hodie cernimus pro templo diui Gre-
 gorij: sepulcrumq̄; id in media uia uenientibus ex Africa conspiciendum statuit. Et Ther-
 mæ Seuerianæ. Cineres eius ex Eboraco in loculo aureo aduecti, ac in sepulcro Antonino-
 rum conditi. Ex Spartiano. Bassianus Antoninus Caracalla cognomento, à genere uestis Antoninus
Caracalla
CCXIII
 talaris qua populum donauit. Ipse tamen ex omnibus, nomina M. Aurelij Antonini Pij
 sumpsit: sicut in arcu supra ostendi. Præterea nummus eius æreus reperitur, mihiq̄; lectus
 cum eadem inscriptione, ex altera parte cum imagine Circi Flamini: quoniam uti Sparta-
 nus tradit, stadium restituit: defuncto patri successit: Getam fratrem uterinum ex Iulia na-
 tum interfici in palatio iussit: questus in senatu se ab eo immerito insidijs petitem, quum
 multa in eum beneficia contulisset. Cum eoq̄; amicos ipsius nonnullos, inter quos Samo-
 nium Serenum præceptorem, & Papinianum iuriconsultum, quod scelus apud milites &
 senatum excusauerit. Iuliam nouercam, eius captus illecebris in matrimonium accepit.
 Profectus in Parthicam expeditionem postquam multum hostium cecidisset, inter Carras
 & Edessam, dum ex equo mingendi causa descendisset, in secessu à Macrino præfecto præ-
 torij per coniurationem trucidatur. Anno ætatis X L III. imperij V I. Relicto filio Anto-
 nino Heliogabalo. Inter illaudatos principes connumeratur, ut qui crudelis in omnes, om-
 nibusq̄; inuisus fuerit. Opera eius Romæ, Thermæ Antoninæ hodie quoq̄; appellatæ,
 quæ uisuntur è regione sancti Sixti, euntibus dextrorsum ad portam Capenam. Viam
 nouam præterea munijt, quæ est sub eius Thermis. Ex Spartiano. Opilius Macrinus Ca- Macrinus &
Diadumenus
 racallæ successit: uir, ut scribit Aurelius Victor, itemq̄; Capitolinus, libertini generis, ue-
 nali fide, uita sordida, iuris attamen peritus, & sub Vero Antonino Fiscii aduocatus fuit,
 ex quo officio breui tempore prætorij præfectus constituitur: Caracallam imperatorem
 suum, uti supra commemorauit, apud Carras interfecit. Imperauitq̄; aliquântulum supra an-
 num cum Diadumeno filio formosissimo: qui purpura adsumpta, equoq̄; insidens, exerci-
 tui sese spectandum magno fauore dederat. Huic Antonino nomen indidit pater, quod id
 & militibus & senatui uideret acceptum. Profecti inde ad Parthicum bellum continuan-
 dum, ab exercitu Antonini Heliogabali ambo in Bithyniæ suburbano sunt interfecti. Ex
 Capitolino, Herodianus autem dicit, tantum Diadumenum creatum ab exercitu impera-
 torem.

Antoninus Heliogabalus torem. Antoninus Heliogabalus cognomento, quod interfectio patre Caracalla apud Car-
 ras, ipse ad templum Heliogabali confugisset: quod Syri Iouis, uel Solis dicunt: eiusque post
 ea sacerdos factus & ritus Romam apportauit, templumque in palatio illi dicauit. Huius mor-
 res impurissimos, gulam, libidinem omnem apud Lampridium uidere licet, hæc tamen po-
 tiora. Nouarum dapum uti Xerxes & Tyberius olim libidinum inuētoribus, præmia con-
 stituit. Monstrosi conuiujs Vitellium & Apitium superauit: sæpe è linguis Phœnicopte-
 rorum, cerebellisque anserum & pauonum preparatis: ac per singulos missus balneis lauari,
 reque Venerea uti cōuiuas iussit: quos sæpe ludebat, aut immixtis sub mensa serpētibus, aut
 triclinijs è follibus statim reflantibus conciderent: aut appositis totidē ex marmore, uel alia
 materia epulis quot cibis. Piscinis præterea de rosato natabat. Balsamum pro oleo uulneri-
 bus apponebat. Euripis uino plenis nauales Circenses exhibebat. Nunquam lotis linthea-
 minibus est usus. Nunquam uestem aut scēminam præter uxorem iterauit. Nunquam mi-
 nus centū LLS. cœnauit. Plateas palatij saxo Lacedæmonio & Porphyretico strauit. Tan-
 dem ob uitia, cunctorum odio contracto, in palatio atque in latrina quò confugerat necatur:
 in cloacamque demersus, ac inde per Circi spacia unco tractus, in Tyberim quoque proiectus
 est. Quod nulli antea contigit. Nomen eius è publicis monumentis iussu senatus erasum,
 anno imperij quarto. Ex Spartiano. Herodianus autem dicit etiam hunc, porcina abstinuif-
 se, ut Heliogabali sacerdotem. Sicuti etiam omnes Syri solent. Aur. Alexander ex Arcena
 Syriae ciuitate, ob adfinitatem Seueri principis, ratione Iuliae uxoris, puer à senatu Cæsar
 factus: qui quanquam consobrinus Heliogabali, erat ab eo insidijs sæpe petitus, à se uero
 semper liberatus. Nec mirum animis non conuenisse, cum moribus essent dissimiles. An-
 tonini deinde Magni nomina, instante senatu constantissime sæpe recusauit, quod & An-
 toninorum famam in tot malis restituere nō posset: nec tunc ab se aliquid egregie gestum
 quod Magni nomen mereretur. Itaque repudiatis alijs, Seueri tantū nomen adsumpsit. Alex-
 ander ab initio uocatus, quod Arcenæ in templo magni Alexandri natus fuerat: quo ma-
 ter grauida celebritatis causa diuerterat. Vna die omnes ei tituli congesti, quod antea obti-
 git nulli. Hi erant, ius proconsulare, tribunitia potestas, ius quintæ relationis, pater patriæ,
 pontifex maximus: illam à Christianis accepisse sententiam dicitur, ac in palatio & in pu-
 blicis operibus scripsisse: Quod tibi nō uis, alteri ne feceris. Nihil apud eum uenale, quum
 dicitaret, necesse eum uendere qui emit. Christianos non solum tolerauit, sed Christi simu-
 lachrum in Larario, hoc est, in secreta domus parte, habebat: eiisque templum, uti quondam
 Hadrianus, dicere erat in animo: teste Lampridio, qui Constantini Magni tēporibus fuit.
 Verum prohibitus est ab alijs, qui dicebant omnes futuros esse Christianos: templaque pro-
 pterea reliqua deserenda. Habuit item in eodem Larario uiros alios depictos, inter quos
 Abraamum, Apollonium Tyaneum, Alexandrum Magnum: lenonum uectigal & me-
 retricum & exoletorum in sacrum ærarium inferri uetuit, sed tantum instaurationi operum
 publicorum adsignauit. Habuit in animo, ut exoletos uetaret, quod postea Philippus fe-
 cit: sed ueritus est, ne prohibens publicum dedecus, in priuatas cupiditates conuerteretur.
 Ex hoc igitur patet, mares Romæ fuisse, qui publice prostabant. Honores ambiosis aut
 quærentibus minime dabat: sed modestis, quos potius rogare oporteret. Si quis in saluta-
 do caput flexisset, aut blandius aliquid dixisset, eum ut adulatorem inanem reijciebat, aut
 deridebat. Ad salutationem infames non admittebat: sed tantum bonos. Nulla dies quin
 egentibus aliquid humanitatis aut benignitatis ostenderet. Neminem unquam occidit, ni-
 si in iuris ordinatione: solebatque dicere, neminem queri de paupertate, nisi qui rapiunt, aut
 furantur, ut crimen obtegant: adlegabatque illud Græcum: ὅς μὲν πολλὰ ἀρπάσσει ὀλίγα δὲ
 δώσει κηφήσσει σωθήσεται. Qui multa rapuerit, pauca autem suffragantibus dederit, saluus
 erit. Lectitare solebat ex omnibus Virgilium & Ciceronem de officijs ac republica, sed
 Græce frequentius. Post lectionem, palæstræ aut musicæ operam dabat. Post horas au-
 tem meridianas subscriptioni ac epistolis legendis. Adstantesque habebat ab epistolis, a li-
 bellis, à memoria. Præceptores habuit Valerium Cordum, Bebiū Macrinum, Aureliū
 Philippum, Iulium Frontinum, Iulianum Grauianum, & T. Viturium, non qui de ar-
 chitectura scripsit: sic enim hoc nomen scribitur: non autem Veturius, ut à me supra poni-
 tur: nam in antiquis monumentis per i, scriptum postea reperi. Apud eum flos iurum
 torum

*Val. Cordus
 Iul. Frontinus
 T. Viturius*

torum agebat, nec leges ab eo editæ, quæ ab illis numero uiginti non discuterentur. Quorum princeps Domitius Ulpianus primas tenebat, Fabius deinde Sabinus Sabini filius, Ælius Gordianus pater Gordiani principis, Iulianus, Paulus, Claudianus Venatus, Pomponius, Alphenus, Africani, Florentinus, Maccianus, Callistratus, Hermogenes, Venuleius, Triphonius, Metianus, Celsus, Proculus, Modestinus. Hi omnes iuris professores discipuli fuere Papiniani, & Alexandri familiares, ut Accolius & Marius Maximus scribunt. Nec quicquam ei antiquius fuit, quàm matris Iuliæ Mammeæ sapientissimæ fœminæ auspicijs regi. Expeditiones omnino duas: primam contra Persas, quâdo Artaxerxem qui apud Herodianum Artaxaces dicitur, uicit. Ac redeuntî & de rebus à se gestis pulcherrima oratione differenti triumphus à senatu decretus. Alteram in Germaniam, quo tempore in Gallia uico à militibus interfectus est ætatis anno trigésimo, imperij decimo quarto. Causam dicunt, durum eius nimis in milites imperium: ut Lampridius ait. Herodianus autem cum eo matrem item interfectam dicit: quæ causa huius ob eius auaritiã mali fuerat. Ad cuius nuncium senatus signa publici doloris ostendit. Scripsere eius uitam libertus eius Aurelius, & Encolpus, & Lampridius. Herodianus uero contra Lampridium scribit de uictoria Persica, eum exercitum amisisse, fame morboq; cõfectum, uictumq; potius quàm uictorem fuisse. Præterea matrem habuisse Iuliam Mammeam Syram, sororem Scenidis matris Heliogabali. Ambas uero ex Mesa genitas sorore Iuliæ, Seueri principis uxoris. Has igitur post mortem Caracallæ pulsas à Macrino in Syriam, earum bonis concessis: eo postmodum interfecto statim cum filijs reuersas ad imperium fuisse. Mammeam nonnulli Christianam fuisse adseuerant. Nam Origenem Romam accersuisse, religionis fideiq; gratia, non dubium. Maximini duo, pater & filius è Thracia oriundi, humili sane genere fuere. Senior etiam, authore Herodiano, opilio fuit à pueritia, & à Seuero principe ob magnitudinem, roburq; corporis uasti, meruit in exercitu promoueri. Reuersus deinde post eius mortem in patriam, tempore Alexandri, urbem repetijt: à quo ob fortitudinem tribunus leg. IIII. factus est, addito Laticlauo. Interfecto in Gallia Alexandro à militibus, in eodem loco, quum nec senator adhuc esset: statim unã cum filio primus sine senatus consensu, imperator à militibus consalutatus, in Germaniam bellum mouit: ubi rebus magnis gestis, pacataq; ea natione, Syrmium uenit, in Sarmatas expeditionem parãs. Sed dum Romam crudelitatis eius immensæ fama esset adlata, hostis à senatu iudicatur: Gordianusq; proconsul Africæ octogenarius, ac uenerabilis, unã cum filio ab Africæ militibus imperator factus probatur. Quibus ibidem breui interfectis, Maximum, & Balbinum imperatores cõsalutant. E quibus Maximus contra audaciam Maximinorum Aquileiam obsidentium mittitur. Illi tentata oppidanorum frustra sæpius deditione, ambo in tentorij interfecti sunt: capita Romam missa ingenti omnium gaudio conspecta. Reliqua corpora in profluentem proiecta fuere. Traditur Maximinus filius XVIII. annorum tanta pulchritudine, quanta nulli uisa, mira quoq; pudicitia fuisse. Superbus alioqui, ut qui manus pedesq; uiris senatoribus exosculandas præberet, quo pater quanquam crudelissimus abstinuisset dicitur. Gulæ tamen immensæ, ut qui amphoram uini capitulinam quotidie biberet, ederet uero carnis libras quadraginta. Præterea inter Christianorum inimicos præcipue nominatur. Imperauerunt ambo annos III. Ex Capitolino. Maximus & Balbinus uiri consulares, & qui multas administrauerunt prouincias, ingenti uterq; uirtute. Sed Balbinus nobilis, à Corn. Balbo illo, qui ciuitate à Pompeio donatus fuerat, originem ducens. Doctus insuper ac liberalis. Alter uero homo nouus, sed uirtute bellica præstans: triftis alioqui & seuerus. Deniq; à Capitolino uti Cato & Cæsar ambo comparati. Interfecti in Africa Gordianis, lecti sunt imperatores à senatu, contra Maximinorum tyrannidem, de quibus Maximus uictoriã tulit: uti supra ostendimus. Balbinus domi seditio-nem interim in populo excitatam sedauit. Quumq; annum hoc pacto simul imperassent, à militibus prætorianis qui eos ab initio nolebant, è palatio tracti, atq; omnibus contumelijs adfecti, in uiaq; excarnificati sunt. Hic finis bonorum senum, ac bene de republica meritorum fuit, senatu magnopere dolente. Hæc Herodianus & Dexippus & Græci authores. Capitolinus autem dicit, se apud Latinos nonnullos Maximini nomen non inuenire. Sed cum Balbino Pupienum fuisse declaratum, ut Fortunatiano, qui uitas principum & ipse

Maximini
CCXXX
VII

Maximus
Balbinus

scripsit, credendum sit, dicenti, Pupienum appellatum nomine proprio, Maximum, cō-
 gnomento paterno. **G O R D I A N I** tres tuere, pater, & filius, & nepos. Quorum pa-
 ter & filius in Africa à militibus prius imperatores consalutati: deinde a senatu, qui Ma-
 ximos hostes iudicauerat, probati sunt. Filius, in bello contra Maximini ducem, Cape-
 lianum quendam, pro patria occubuit. Pater octogenarius, eius morte audita in eadem
 Africa, indigus uirium ad se tutandum, atque inermis, laqueo se suspendit, ne in manus
 ueniret inimicorum: quum imperassent annum, & menses **v i**. Romæ deinde metu Ma-
 ximinorum, Pupienus, & Clodius Balbinus, creati Augusti fuere. Quos quum populus
 minime uellet, tertius Gordianus, secundi filius, & primi nepos: ut autem scribit Hero-
 dianus, senioris ex filia nepos, annorum tredecim, Cæsar antea factus, ob maiorum me-
 rita, unâ cum eis Augustus declaratur. Qui suorum uirtutem æmulatus, consilio Misi-
 thei soceri sui, uiri prudentissimi ac doctissimi, felicissime rempublicam rexit. Statim a-
 perto Iani templo, in Persas magno apparatu profectus, ac eorum rege Sapore, Artaxer-
 xis filio, superato, Carras recepit, usque Nisibim & Ctesiphontem profectus: ut ex lite-
 ris eius ad senatum apparet. Orientis statum confirmauit. Dumq; triumphus ei decerni-
 tur, antequam rediret in exercitu à Philippi Præfecti prætorij coniuratione incautus op-
 primitur: anno imperij sexto. Cui sepulchrum milites apud Circeum castrum in finibus
 Persidis fecerunt, cum huiusmodi titulo tribus linguis inscripto: Diuo Gordiano uicto-
 ri Persarum: uictori Gothorum: uictori Sarmatarum: depulsori Romanarum seditionum:
 uictori Germanorum, sed non uictori Philipporum. Quod euertisse Licinius dicitur,
 quum Cæsar factus fuit: quum se uellet uideri à Philippis originem trahere. Gordiano-
 rum gens, Romæ nobilis fuit: paternum genus ex Græcia: maternum à Traiano duxe-
 runt. Multis clari consulatibus, insuper & diuitijs. Domum Pompeianam diu tenuerunt:
 quæ post mortem ultimi Gordiani confiscata est. Antonini insuper appellati: ac nonnul-
 lis à Scipionibus descendere existimati: eo quod Gordianus senior, Africanus dictus est.
 Is patre Metio Marullo, matre Bibia Gordiana natus, dum esset Africæ proconsul, Africâ
 à Maximino primum rebellauere, ob crudelitatem eius procuratoris, qui Carthagine mor-
 rabatur, Gordianumq; adierunt strictis pugionibus, Augustum consalutantes. Senex feli-
 sus è grabatulo surgens, coniurationem, aut aliquod malum formidans, imperium obla-
 tum detrahit: humi proiectus supplicando: tandem minis compulsus est rem suscipere.
 Ac in primis, Capeliano Numidiæ Proconsuli, cum quo ueteres inimicitias gerebat, man-
 dat, uti discedat. Ille ingenti armatorum exercitu coactio, ad obsidionem Carthaginis ue-
 nit, quam tandem expugnauit, Gordianumq; iuniorem interfecit. Urbem diripit. Senex
 his auditis, desperatis rebus laqueo se suspendit. Hic etiam puer poemata conscripsit: so-
 luta item oratione de laudibus deorum. Præterea in Athenæo Romæ, sæpe magna cum
 laude controuersias declamauit. Iunior, patri legatus in Africam missus, annorum qua-
 draginta interfectus in prælio, uti diximus, uini parcissimus, cibi appetens fuit, olerum
 maxime, ac pomorum: cæteris abstinens. Mulierum cupidus, uigintiduas habuit concu-
 binas: ex omnibusq; filios: adeo ut suorum temporum Priamus uocaretur: lepido cauili-
 lo à nonnullis, pro Priamo, Priapus appellatus. Quadam tenus etiam eruditus, Samo-
 nio Sereno præceptore est usus. Ore Pompeium Magnum referebat. Senior autem eius
 pater, Cæsarem Augustum. Gordianorum opera nulla Romæ. Vltimus ex eis Impera-
 tor, ea laude dignus, quod, uti diximus, Misi thei uiri sapientissimi ac doctissimi soceri sui,
 simul & Præfecti prætorio, consilijs ac ingenio domi forisq; regebatur. Quem Misi the-
 um populus Romanus ob uirtutem extinctum luxit: curruq; ac titulo honorauit. Misi-
 theo parenti principum populi Romani, tutori reipublicæ **S. P. Q. R.** Ex Capitolino,
Philippus **P H I L I P P V S** inter Arabes haud bono genere ortus, uirtute rei militaris promotio-
 nes meruit. In Perside post mortem Misi thei, à Gordiano Præfectus prætorio creatur: ac
 exercitui præficitur: ab eoq; uti pater colebatur. Tandem eius fraudibus fame in exerci-
 tu conualecente, milites accusata Gordiani pueri imperitia, imperium Philippo defe-
 runt. Eum quoque ex Imperatore Præfectum prætorio saltem remanere in exercitu eu-
 pientem,

pientem, nec passi sunt, quin Philippi clam iussu interfecerint, Philippus literas statim
 Senatui mittit, Gordiano morbo extincto, se ab exercitu creatum Imperatorem probare
 uelit. Senatus rei nescius, annuit. Ille pace cum Persis facta: dimissa eis Syria, iter per A/
 rabiā faciens, Philippopolim in paterno condidit: urbemq; petens seculares ludos cele/
 brauit, anno urbis millesimo, Venationesq; dedit, ubi feras omnis generis, tam mansue/
 ritas, quam esseratas, quas Gordianus puer in triumpho Persico reseruauerat, confecit. Fi/
 liam Philippum imperij consortem facit. Qui Agelastus fuisse traditur, patremq; quon/
 dam in ludis ridentem se uero uultu respexisse. Demum ambo post annum quintum in/
 terfecti fuere. Pater profectus contra Decium, qui aduersus Scythas missus, ab exercitu
 Illyrico Imperator factus erat. Filius, Romæ à Prætorianis. Orosius tradit, Philippum
 Christianum primum fuisse. **DECIVS**, inter Pannonios bono genere ortus, rei mili/
 taris gloria tunc præstabat: ac propterea à Philippo contra Scythas tumultuantes missus,
 ab exercitu Illyrico Imperator consalutatur: scribitq; ad Philippum sese excusando. Ille è
 uestigio contra eum profectus interficitur. Nec toto biennio Decius cum filio eiusdem
 nominis imperauit: pariter in eodem bello contra Scythas occubere. Quem Senatus lu/
 xur, ac inter optimos principes, alterumq; Traianum putauit. Ex quo & Traianus Decius
 us inscribitur. Thermas quoq; Decianas in Auentino, suo nomini extruxit. Quippe qui
 & ius Proconsulatus, & Tribunitiam potestatem, ac censuram, omnia senatui, eiusq; au/
 thoritate rempublicam geri permisit. Christiani tamen crudelissimum sunt experti. Non/
 nulli apud Abriētum, Mœsiæ urbem, interfectum dicunt: ubi & Ara Decij dicta. Gallus
 Hostilianus ortus è gente patricia, à reliquijs exercitus Romani fusi à Scythis, post De/
 ciorum mortem Imperator appellatus: Senatui comprobatur, quod uisus sit in tanto dis/
 crimine reipublicæ succurrere: pacem turpissimam cum Scythis fecit, ducentarum dra/
 chmarum tributum dare pollicitus, Caium Vibium Volusianum filium, in partem im/
 perij suscepit. Christianos & ipse insectatus, meritas dedit pœnas. Quum siquidem co/
 pias contra Aemylianum duceret, uictus, & à suis militibus desertus, unà cum filio cæ/
 sus est, postquam imperasset annos duos. Aemylianus enim inter Mauritanos ortus, li/
 miti Sarmatico in Mœsia à Decio præpositus, & à Gallo minime submotus erat, re be/
 ne contra Scythas gesta Imperator ab exercitu salutatur. Contra hunc Gallus profectus,
 ac in primo prælio, unà cum filio interfectus est. De hoc item Treuellius Pollio sic scribit:
 Aemylianus apud Aegyptum per idem tempus sumpsit imperium. Occupatis horreis
 multa oppida malo famis pressit. Sed hunc dux Galieni Theodotus conflictu habito ce/
 pit, atque imperatori Galieno uiuum transmisit. **LICINIUS** Valerianus nobili or/
 tus prosapia, eodem tempore ipse in Rhetia ab exercitu cui præerat, Galienus autem fi/
 lius Romæ, imperatores facti. Pater censor iam inde permittente Decio, fuit à Senatu fa/
 ctus: ac in summa patriæ existimatione infelicem sortitus est exitum. Profectus enim ad/
 uersus Persas, à Sapore rege captus, in miseria ac perpetua perijt seruitute. Persam enim
 equum ascendentem dorso sustentabat. **GALIENUS** interim Romæ feliciter pri/
 mo rempublicam administrauit: multaq; strenue & in Gallia & in Illyrico gessit. Inge/
 numq; qui apud Mursiam sibi imperium uindicauerat, interfecit. Gothis, quos paulo
 ante Venerianus dux nauali prælio superauerat, uagantibus per Illyricum, occurrit: &
 fortuito plures interemit. Scythas apud Byzantium uicit. Ipse post hæc Romam reuer/
 tens, Decennalia celebrauit, nouo genere ludorum, maximoq; apparatu. Qui sint huius/
 cemodi ludi, ubi de ludis egimus diximus. Postremo in socordiam atq; luxuriam lapsus,
 omnia in maximum adduxit discrimen: ac triginta Tyrannis per diuersas orbis partes oc/
 casionem sumendi purpuram dedit. Tum demum Dacia, & quicquid ultra Danubium à
 Traiano reipublicæ fuerat adiectum, deperditum est. Caligas gemmatas ferebat. Ficus
 uirides & poma ex arboribus semper alienis mensibus. Melones quoque hyeme exhibe/
 bat. Tibijs processui, organis receptui, canere in bello iubebat. Doctus alioqui, ac fatis e/
 loquens. Huic Epithalamium illud in fratris nuptijs adscribunt: Ite igitur pueri, pariter
 succate medullis Omnibus inter uos, non murmura uestra columbæ, Amplexus hederae,
 Y + non uin/

non uincant, oscula conchæ. Interfectus est Mediolani unâ cum Valeriano fratre minore, Aurelij fraude, qui dux erat Illyriciani exercitus, anno imperij decimo. Scripsit eius ephemeridas Calpurnius Sura. Vtriusq; autem patris & filij uitam Pollio, unde nos hæc sumptimus. Romæ in arcu sancti Viti paulo ante huiuscemodi legebatur inscriptio: Galieno clementissimo principi, cuius inuicta uirtus, sola pietate superata est, M. Aurelius uictor dedicatissimus numini maiestatiq; eius. Vbi notandum cum i, scribi. Galenus autem medicus sine i. Triginta tyrannos qui tempore Galieni insurrexerunt, Pollio persequitur. Diuina factum prouidentia, ut in ignauia principis Romani non defuerint, qui Romanum tuerentur imperium. Nam & Scythæ, diuersarumq; gentium barbari remp. uti postremo fecerunt, proculdubio perdidissent. Sunt autem ij, Cyriades, Posthumius, Posthumius Iunior, Lollianus, Victorinus, Victorinus Iunior, Marius, Ingenuus, Regillianus, Aurelius, Macrianus, Macrianus Iunior, Quietus, Odenatus, Herodes, Mæonius, Ballista, Valens, Pison frugi, Æmilianus, Saturninus, Tetricus, Tetricus Iunior, Trebellianus, Herennianus, Timolaus, Celsus, Zenobia, Victoria, Titus Censorinus. Ex his nonnullos repetam: Aurel. Posthumius uir Romanus, Gallia septem annos summa prudentia unâ cum Posthumio filio uiro eloquentissimo tenuit imperium: ambo deinde interfecti à Lolliano. Et is demum à Victorino. Hunc deniq; unâ cum filio eius Victorino mater Victoria sublatum quum uidisset, Tetricum senatorem affinem suum Augustum fecit. Tetricum uero iuniore eius filium Cæsarem appellauit. Qui ambo ab Aureliano superati fuere. Senior uenia etiam ab eo donatus, corrector Lucania factus est. De Victoria ipsa, quæ mater castrorum & Augusta dicta est, in ordine literarum etiam dixi. Aureolus Illyriciano præerat exercitui. Galienum apud Mediolanum interfecit. Ipse demum à Claudio successore interemptus est. Odenatus ex altera parte princeps Palmyrenorum, nisi Valeriano capto orientis sumpsisset imperium, actum de republica fuisset. Itaq; ipse unâ cum uxore Zenobia & filijs Herode, Herenniano ac Hermolao, omnia usque ad Ctesiphontem recuperauit. Macrianum & Ballistam qui contra Galienum insurrexerant, interfecit. Deniq; ipse cum filio Herode à Mæonio cōsobrino suo opprimitur, uir omnium fortissimus, aduetusq; malo, & cum leonibus ac pardalis in uenatu pugnare. Zenobia uero post eius mortem fœmina sapientissima simul & castissima, imperium aliquot annos prudentissime rexit. Superata tandem & ipsa ab Aureliano, & in triumphum Romam ducta, ac ei Tybure possessio adsignata est.

Claudius
CCLXX Flavius Claudius II. è Dalmatis genus trahit: cui Quintilius & Crispus fratres fuere. Ipse nihil liberorum reliquit: Quintilius duos: Crispus uero Constantiam filiam: quæ nupta Eutropio nobili è Dardania uiro Constantium filium genuit. A Claudio igitur Flauiorum Constantinorumq; familia. Is sub Valeriano principe: Illyriciano præfectus exercitus tribunus Martiæ & quintæ legionis defuncto Galieno, statim à militibus & senatu imperator factus, ad extirpandos primum tyrannos se conuertit: & Aureolum qui Illyricum occupauerat, spretis pacis conditionibus apud Mediolanum superauit. Gothos uero qui finibus egressi ad occupandam urbem properabant, ad Mœsiam apud Martinopolim occurrens ad tercentum & uiginti milia deleuit. Eorum item nauium ingentem numerum depreffit: ut eius epistola ad Iunium Brocum tunc Illyricum tenentem declarat. Senatus acclamatio fuit: Claudi Auguste dii te seruent: tu nos à Zenobia, tu nos à Victoria libera. Moritur apud Syrmium in Pannonia, quum imperasset annum & menses nouem. Inter optimos principes & senatui populoq; gratissimos connumeratur. Ex Pollione. Huius uitam epitomauit nostra ætate Pomponius Lætus, inscripsit, M. Aurelius Claudius. Quod satis miror, quum ipse Claudius in quadam apud Pollionem epistola sic scribat: Flavius Claudius, Valerio Aureliano suo salutem. Ipseq; Pollio dicat, eius domum Flauijs Constantinis originem dedisse. Post Cladij mortem, Quintilius eius frater, qui erat in præsidio Italico, statim imperium sumpsit. Verum postea ubi Aurelianum comperit imperare à toto exercitu electum, quumq; contra concionaretur, nec à militibus audiretur, incensus sibimet uenis, die xx. quam cœperat imperare occubuit. Valer. Aurelianus in Pannonia Syrmij ortus, nonnullis in Mœsia, humili sanè genere, sed ingenti uirtute, apud Valerianum ut eius indicant ad præfectum urbis Ceionum, & item ad Antonium Gallum cos. epistola, in honore fuit: diuersisq; temporibus ducatus, tribunatus, & uicariatus propè XL. consequutus

sequutus, sub Claudio equitibus ferè omnibus præfuit: à quo excitatus per literas, erum-
 pentes Sarmatas in Illyrico cum CCC. præfidiarijs obtruncavit: è quibus manu sua uno
 die ad XLVIII. interfecit, ut Theoclius testatur, qui eius temporis scripsit historiam. In
 quo bello decem mulieres uirili habitu pugnantibus captæ, quas ex Amazonū genere non
 nulli fuisse putant. Conuersus deinde in orientem, Zenobiam Palmyrenorum reginam ca-
 ptam in triumphum duxit. Inde in Galliam profectus cum exercitu Tetricum ab eius mili-
 tibus proditum in potestatem redegit. Mox in Ægyptum properas sublato Firmo tumul-
 tuante, regionem eam pacauit. Postremo Romam reuersus de his omnibus nobilem egit
 triumphum sequentibus ducibus. Mox ludos omnis generis exhibuit. Carnem porcinam
 distribuit. Coronas tamen quas aureas promiserat, siligineas, hoc est, ex farina siliginea de-
 dit. Templum Solis fundauit. Mœnia urbis ampliavit ad ambitum propè passuum quin-
 quaginta milium. Ripas Tyberis purgato alueo extruxit. Legem ^{ἑμνηστία} statuit, more
 Atheniensium. Quum uastatum Illyricum ac Mœsiam deperditam uideret, prouinciam
 trans Danubium Daciã à Traiano constitutam, sublato exercitu prouincialibus reli-
 quit, desperans eam posse retineri. Abductosq; ex ea populos in Mœsiam collocauit: ap-
 pellauitq; suam Daciã, quæ nunc duas Mœsias diuidit. Thermas trans Tyberim facere pa-
 rauit hyemales, quod aqua frigidi aeris illic copia deesset. Forum sui nominis in Ostiensi ad
 mare fundare cœpit, in quo postea prætorium publicum constitutum est. Medicum nun-
 quam adhibuit: sed seipsum diætã tantum curabat. Is demum dum contra Persas repetit
 orientem, in itinere inter Heracleam & Byzantium notarij secretorum insidijs à suis interfi-
 citur, anno imperij sexto, Maximo ob uirtutem ac merita desiderio sui apud populum Ro-
 manum relicto, quanquam uir alioquin sæuus ac sanguinarius esset. Ex Flauio Vopisco.
 Annum Tacitum senatus principem & magna uirum autoritate iam senem post Aure-
 lij mortem, senatores Metio Falconio maxime adhortante, quãquam inuitum delegerunt
 sese propter ætatem excusantem. Cui sanè nihil ob temporis breuitatem gerere licuit, op-
 presso à militibus mense septimo. Nonnulli morbo perijsse dicunt. Omnino constat & tur-
 batione rerum & factionibus anxium mente atq; animo eum defecisse: ut & Suetonius
 Optatianus, & Flauius Vopiscus, qui eius uitam scripsere, sunt authores. Florianus, Taciti
 frater, inconsulto senatu post Tacitum adripuit imperium: sed mense secundo à militi-
 bus interficitur. Horum fratrum statu longo tempore apud Interamnem ciuitatem fuere,
 quod illic eorum cenotaphia sint constituta in solo proprio. Vopiscus, Aurel. Probus è
 Sirmio Pannoniæ ciuitate oriundus, patre Maximo, qui ordines duxit: ipse uero adhuc im-
 pubis ob uirtutem tribunus militum à Valeriano factus: ut eius ad Galienum declarat epi-
 stola. Mox ab Aureliano quod in Syria aduersus Zenobiam strenue dimicauerit: deinde
 Firmum tyrannum in Ægypto superauerit, honoribus auctus. In qua expeditione Taciti
 morte nunciata, imperator ab exercitu consentiente senatu cõsalutatus est. Inito principa-
 tu è uestigio in Gallias mouens Germanorum qui eas occupauerant, maximam edidit stra-
 gem: ciuitatibus sexaginta in potestatem receptis, Francis & Bemis superatis: de quibus
 Romæ triumphum egit. Deinde contra tyrannos per orbem conuersus, Saturninum in or-
 bente primum: mox in occidente Proculum patria Albigaunensem, & Bonosum ex His-
 pania oriundum, qui apud Agrippinam coloniam in Gallia imperium occupauerat, sustu-
 lit. Postremo bellum Persicum parans, quum per Illyricum iter faceret, à suis militibus per
 insidias interficitur, anno imperij sexto: Francici, Gothici, Parthici, Sarmatici adeptus co-
 gnomina: in tumulo eius inscriptũ, Hic Probus uere probus imperator situs est, uictor om-
 nium gentium barbararum, uictor etiam tyrannorum. Probi uitam Onesimus diligentissi-
 me persequitur, cuius epitomen Vopiscus conscripsit. Aur. Carum Narbonensem dicunt.
 Onesimus qui etiam Probi uitam scripsit, tradit Romæ Illyricis ortum parentibus. Fabius
 autem Cæcilianus, qui tempora Cari, Carini, & Numeriani persequitur, in Illyrico natum
 dicit. In epistola uero ad senatum, ipse se Romanũ facit. Per omnis sanè militares gradus,
 ad præfecturam prætorij à Probo principe euectus, tantum gratia potuit apud milites & se-
 natum, ut Probi successor probaretur. Imperator Pannonias ante omnia à Sarmatis qui eas
 inuaserant, liberauit. In orientem deinde profectus ad bellum Persicum, Ctesiphonte iam
 capto, supra Tigridem in castris ictus fulmine occubuit, quum biennio imperasset, relictis
 Numeriano

Templũ solis

Tacitus
Falconius

Florianus

Probus

Franci

Bemi

Saturninus

Proculus

Bonosus

Carus

Numerianus Numeriano & Carino filijs. Ex Vopisco. Numerianus adolescens in eadem expeditione contra Persas, patre mortuo interficitur ab eius socero Arrio Apro, ad imperium frustra adspirante. Hic eruditos omnis sui temporis antecessit, seu prosa oratione, seu poemate. Gesta parentis iambis perscripsit. Statuam ei senatus in bibliotheca hac inscriptione statuit: Numeriano oratori potentissimo. Ex Vopisco.

Carinus Carinus, Cari filius, cui pater proficiens contra Persas, Gallias & totum ferè occidentem regendum tradidit: quiq; adeo libidinose uixit, ut Carus de eo necando sæpe cogitarit: quemadmodum scribit Onesimus. Mox uero parente fratreq; extinctis, ipse demum à Diocletiano post multa prælia ad Margum uictus occubuit. Huius gesta perscripsit Fuluius Asperianus.

Diocletianus Maximianus, Galerius, & Constantius, quatuor uno tempore principes inter se maxime consentientes, maximeq; reipublicæ utiles fuere. Nam Diocletianus, Iouius cognominatus, natione Dalmata, ex obscuro loco, ob uirtutem post Cari principis mortem in expeditione contra Persas, ubi ordines ducebat, Imperator factus, extemplo concione aduocata, Arrium Aprum Numeriani interfectorem prius de eius parricidio questus, coram omnibus iugulauit: non tam ut putatur iustitiæ gratia, quàm ut Druidæ in Gallijs de se olim uaticinium perficeret: qui ait, Imperatorem tunc eum futurum, quum Aprum interfecerit. Post hæc ad ulciscendos orbis tyrannos, Carausum in Britannia, Achilleum in Ægypto, Narseum in oriente, animum adplicans, Maximianum, cognomento Herculeum, imperij confortem sibi adsciuit, eumq; in Galliam, occidentemq; pacandum misit. Ipse in Ægyptum contendit, ac obsessa Alexandria, paucis mensibus eam cum Achilleo in deditionem acceptam crudeliter diripuit. Quo tempore, ut scribit Eusebius, paucis diebus ad XVII. Christianorum millia uarijs supplicijs adfecit. Maximianus oriente confirmato, contra Persas profectus, & à Narseo profligatus est: ex quo ingenti opprobrio exceptus à Diocletiano, biennio post repetito bello, ignominiam pulcherrimo bello compensauit, Narseo cum omni eius familia ante currum ducto. Diocletianus Romæ post hæc, Thermas quas hodie apud ædem Susannæ aspiciamus, exædificauit, Christianis ad id opus dānatis. Adscitis dein de imperio Constantio & Galerio, iunctisq; inter se adfinitatibus, omnem ferè orbem pacuere. Quibus rebus gestis, inauditum hæcenus, iuuenibus cōcedentes, sese imperio ambo, uti quietius uiuerent, abdicarunt. Alter Mediolani, alter Diocletianus Nicomediæ, seu, uti nonnullis, Salonæ in patria, ubi paucis post annis ueneno tandem sublatu est, uti existimatur, quum uixisset annos septuagintatres, imperasset uiginti. Cui omnino res duæ miræ contigerunt, ut solus imperio cederet, & solus priuatus inter diuos post mortem sit relatus. Igitur his cedentibus Constantius, & Galerius Cæsares antea, post hæc Augusti appellati, orbem diuisere, alter orientem, alter Constantius occidentem sortitus est. Sed uir modestissimus Italia, Africaq; cedens, Gallijs tantum, atq; Hispania contentus fuit. Quibus prouincijs pacatis, rebusq; maximis gestis, paulo post decessit Eboraci in Britannia cum omnium ferè gratia, relicto filio Constantino ex Helena suscepto. Interea Romæ absentibus principibus, prætoriani milites, Maxentium Maximiani filium, Augustum non abnuentibus patribus constituunt. Quo nuncio lætatus pater, qui priuatus Mediolani tunc agebat, ut qui propositi pœniteret, Romam uenit: simulataq; cum filio discordia, uti Constantinum eius ex Fausta filia generum, magno apud orbem fauore, per proditionem necaret: ab eodem ipse, re per uxorem patefacta, apud Massiliam interficitur. Galerius uero cui Italia obuenerat, post hæc quum annos imperasset tredecim, Christianosq; supplicijs omnibus adfecisset, morbo graui cruciatus sibi manum intulit: quum prius duos creasset Cæsares, Maximinum, & Seuerum: quorum Seuerus breui tempore à Maxentio fugatus, ac Rauennæ, quò ad Maximinum confugerat, interfectus est. Cui surrogatur alter à Maximino sibi socius Cæsar Licinius, gener Constantij, è Daciâ oriundus: qui genus à Philippo Augusto iactabat. Cuius perspecta uirtus Maximiano fuerat in bello Persico contra Narseum. Interea Thermas à Diocletiano extructas, Constantius, & Seuerus dedicarunt atq; statuis suis, cōditorumq; appositis ornarunt. Quorum capita Pomponius Lætus ibidem effossa, integra se uidisse testabatur, inscriptionemq; huiusmodi: M. Aur. Valer. Maximiano inuicto August. Pont. Max. Sarmatiæ. Max. Gothic. Max. Imper. V III. Cos. III. P. P. Proconsuli. Et Viennæ in Gallia DD. NN. Imp. Cæss. C. Aur. Valerius

Ierius Diocletianus. P. P. inuictus Aug. muris Curalonensibus ædificijs prouidentia sua
 institutis, portam Viennensem, Herculeam uocari iusserunt. Et in fronte alterius portæ ur
 bis idem epigramma, in fine sic: Portam Romanam, Iouiam uocari iusserunt. Nam uti su
 pra diximus, ex his imperatoribus, alter Iouius, alter Herculeus cognominatus est. Con
 stantinus, Maxentius, Licinius, & Maximinus, quatuor item uno tempore principes fue
 re: sed maxime inter se discordes: Christianisq; infesti omnes, præter Constantinum. Ma
 ximinus Licinium sibi imperij cōsortem adsciuisse pœnitens, breui tempore interijt apud
 Tarsum, dum bellum aduersum eum parat. Constantinus autem Constantij filius fuit, na
 ti Eutropio nobili ac potente inter Dardanos uiro: & Claudia Constantia, filia Crispi, fra
 tris Flauij Claudij imperatoris: sicuti in Claudio diximus, ex autoritate Trebellij Pollio
 nis. Quo magis miror Pomponium Letum nuper scripsisse, Constantiū natum è Claudia,
 Claudij Augusti filia: quum aperte Pollio dicat Claudium omnino sobole caruisse. Præ
 terea Eutropium patrem, non ex Dardania Troiæ, ut dicit: sed quæ apud Mœsiam est, in
 telligit Pollio. Constātinus igitur à senatu declaratus Augustus, & accessit è Britannia,
 ubi pater perierat, contra Maxentium: qui ob libidinem & crudelitatem maxime populo
 infensus erat, quum eum diuersis oppugnasset prælijs: ad postremum conspecto in æthere
 crucis uexillo, clamantisq; uoce audita, *ὅτι τὸ πρὸς νίκην*: In hoc uince: ut tradit historia triperti
 ta, apud nos receptissima: ad pontem Miluium cum toto exercitu superatū interfecit. Cu
 ius uictoriam nobilis adhuc arcus Romæ è regione Amphitheatri testatur, cum huiusce
 modi inscriptione: S. P. Q. R. Imp. Cæs. Fl. Constātinō Augusto. Quod instinctu diuinita
 tis, & animi magnitudine, uno tempore tam de tyranno, quam de omni eius factione iustis
 tempub. ultus est armis. Cum autem instinctu diuinitatis dicat, proculdubio portētum su
 pra narratum manifestare uidetur. Sublato igitur Maxentio, Licinium sororis suæ uirum,
 sapius pugna oppressum: tandem apud Nicomediam in deditionem acceptum, ac priua
 tum uiuere permissum, contra iusturandum interfici iussit. Deniq; omnium solus potitus,
 in suos gladium uertit. Crispum filium, præter Licinium supradictū sibi suspectum: itemq;
 uxorem, ex causis non satis expressis, necauit. Byzātium uarijs bellorum turbinibus quas
 sum, ædificijs, mœnibusq; concinnauit: nouamq; Romam ac Constantinopolim uocauit,
 sede ibidē constituta. Postremo contra Persas proficiscens, apud Nicomediæ uillam, mor
 bo correptus interijt, anno imperij *XXXXI*. In extremo uitæ tātum baptisma suscepit ab
 Eusebio præfule Nicomediæ, qui sectæ Arrianæ postea se addixit. author Hieronymus in
 chronicis. Ambrosius quoq; de morte Theodosij idem sentire uidetur: Constantinus, in
 quit, quanquam in extremo uitæ baptisma acceperit, magnopere laudandus, quod fidem
 successoribus hæreditariam reliquerit. Gregorius item piæ memoriæ Constantinum uo
 cat. Græci inter sanctos referunt: eiusq; festum *XI*. calendas Aprilis celebrant. De dono
 eius, aut concessione, apud nullos extat authores, præterquam in libro Decretorum: idq;
 in antiquis uoluminibus minime contineri, author est Antoninus, præsul Florentinus in
 chronicis. Quod ualde miror, quum Isidorus qui fuit abhinc annos propè *DCCC*. grauis
 author ac planè sanctus: in historia sua aperte dicat eum urbe Roma pontifici celsisse, orna
 mentisq; omnibus imperialibus, diademate uidelicet, habituq; & albo equo quo uectetur.
 Basilicas item dicit in urbe condidisse, Lateranēsem, Seruatoris nomine, ubi baptisterium
 addidit: in quo natalis nocte, lucerna balsami ardebat: legiturq; in eius fronte epigramma
 tis principium: *Infons esse uolens isto mundare lauacro, Seu proprio premeris crimine,*
seu patrio. Præterea duas, apostolis Petro & Paulo. S. Laurentij extra muros. S. crucis. S.
 Petri exorcistæ, & Marcellini presbyteri martyrum, in uia Lauicana, inter duas laurus, ubi
 diu corpus Helenæ iacuit. S. Petri & Pauli apud Ostiam. S. Ioannis Bapt. apud Albam
 apostolorum. In basilica Petri, quod pauci animaduertunt, supra arcum qui est in medio se
 te templo, huiuscemodi uersus antiquissimo in opere museo adhuc leguntur: Quod duce
 te mundus surrexit in astra triumphans, Hanc Constantinus uictor tibi condidit aulam. Li
 bellus autem apocryphus de elephantia, deq; sanguine puerorum, & Syluestri baptisma
 te, quum manifeste à nostrorum doctorum quos adlegauit autoritate dissentiat, omnino
 reijciendus. Constat tamē catechumenū fuisse, Syluestrumq; ac reliquos orthodoxos sem
 per in honore habuisse. Tum eius iussu synodum Nicenam celebratā, & Arrium exulasse.
 ut author est Eusebius, Libellos insuper ei quosdā oblatos de præfulum nonnullorū accu
 sationibus

Constantinus

Maxentius

Licinius

Maximinus

CCCVI

Constantinus

Magnus

sationibus reiecisse, dicitantem minime ad se pertinere de Præsulibus iudicare. Helenam
 autem matrem Ambrosius Stabulariam uocat, hoc est cauponariã inter Britannos natam
 humili loco, ob formam Constantino patri tantum dilectam, quam coactus est postea di-
 mittere, ac Theodoram Maximiani Herculei priuignam ducere. Britanni tamen in suis an-
 nalibus aliter tradunt, eam uidelicet Coel regis Angliã filiam fuisse, quod mihi magis ue-
 risimile uidetur. Hæc igitur nõdum filio baptizato Christiana iam facta, cruceq; inuenta,
 locis aditis, cæterisq; ad augendum religionẽ diligentissime obitis, tris filio Christi clauos
 attulit, è quibus unum ille loris equi adfigi iussit: tantumq; piæ parentis preces ualuere, ut
 inter pios sit is relatus, qui maxime impius fuerit, quiq; tot cædibus suorum domum fu-
 nestauerit. Verum crudelitatis pœnituisse dicitur, eaq; de causa Dalmatium Anaualliani
 fratris extincti filium Cæsarem fecit, ac inter filios hæredem instituit. Dicitur & anno im-
 perij xxx. tricennalia dedisse. Eius autem genealogiam, hoc modo ponemus: Constan-
 tius filius Eutropij & Constantiæ filia Crispi, fratris Claudij II. Cæsaris, duas duxit uxo-
 res: ex Helena supradicta tantum Constantinus magnus appellatus ei natus est: ex Theo-
 dora Anauallianus, qui & Gallus, Constãtia quæ nupsit Licinio, ex quo genuit Licinium
 iuniorem, & Anauallianum patrem Dalmatij Cæsaris: ac Constantius pater Iuliani princi-
 pis & Galli uiri scelerati, mariti Constãtiæ, Magni Constãtini filia. Constãtinus Magnus
 ex prima coniuge Crispum tulit, ex Fausta uero filia Maximiani Herculei Constantinum
 II. Constantiũ & Constantem, ac Helenam quæ nupsit Iuliano principi, & Constantiam
 quæ nupsit Gallo. Emicuere sub his Lactantius, & eius præceptor Arnobius. Constanti-
 nus II. Constantius, Constans, & Dalmatius, principes item quatuor, diuiso inter se orbe
 successerunt. Quorum Dalmatius in oriente post annum tertium eius imperij, militari fa-
 ctione, Constantio dissimulante, cæsus est. Constantinus dum Constãtem fratrem contra
 ius & fas bello persequitur, incaute sese periculis offerendo, ab eius ducibus opprimitur,
 cum imperasset in Gallijs & occidente toto annis tribus, uixisset xxxv. Constans uero
 cui in sortem Italia obuenerat, fratris merito interfecti partem in Gallijs biennio pugnando
 adsequitur: ubi aliquandiu, ut omnibus dilectus præfuit, deinde ocio, lasciuiaq; se tradens,
 grauis iam militibus factus, à Maguentij cõiuratione incautus, fessusq; à uenatione interfi-
 citur. Erat Maguentius comes ordinũ apud Augustam Germaniæ ciuitatem, Constantio
 magnopere dilectus, & ab eo quondam contra exercitum necem illi intentãtem defensus.
 Itaq; sumpta purpura imperator ab exercitu appellatus: statimq; literas Constantis nomi-
 ne, ad eos quos formidabat, mittit, uti ueniant, quos in itinere incautos oppressit. Constan-
 tius uero qui res gerebat contra Persas, ad fratris ultionem properans, Gallum patrualem
 Cæsarem facit: & in oriente tuendis rebus in ea parte dimittit: ubi Mediolanũ attigit, De-
 centium fratrem Cæsarem item facit, ac in Gallias dimisit. Cum Maguentio tandẽ in cer-
 tamen uenit, quum ille conditionem oblatam de Galliarum tantũ imperio respuisset: præ-
 lio apud Mursam commisso Constantius fit superior, in quo cæsa utriusq; hominum milia
 LIIII. absumptæq; penè uires Romani imperij. Maguentius dimisso uacuo equo quo in-
 sidebat, uti mortis fidem faceret, aufugit: militq; ad Constãtium unum & item alterum de
 ineunda concordia: quibus ille non respondit. Itaq; coactus rursus pugnare, ac superatus,
 Lugdunum aufugit, ubi sese demum necauit. Desiderius eius frater ad Constantium sup-
 plex profectus, benigne excipitur. Geruntius Maguentianæ coniurationis socius, exilio
 mulctatur. Britannion Illyrico præerat exercitui, senio iam confectus, & literarum penitus
 ignarus. Hic à suis compulsus militibus, ac imperator appellatus, Maguentio fauebat: ad
 Constantiumq; legatos misit, uti Thracijs & oriente contentus esse uellet, quibus ille re-
 sponsum minime dedit. Verum postea Britannion etiam antequàm Maguentius pericli-
 taretur facti pœnitens, deposita purpura apud Murgam, sumptaq; ueste Gallica, fit obuiam
 Constantio uenienti apud Thraciam, ueniã petens: quam humaniter adsequutus, cœnæq;
 insuper adhibitus est, & apud Prusiada honeste uiuere permiffus. Syluanus alius tyrannus
 Bonosi filius in Gallia natus, qui bello Liciniano clarus sub Constãtino, tribunus sub Ma-
 guentio fuit, postea ad Constantium defecit: à quo missus in Galliam est. Cui rursus quum
 suspectum se uideret, apud milites de principis ingratitude questus, imperator ab eis ap-
 pellatur. Ad hunc motum comprimendum Vrsicinus mittitur, qui pecunia tribunos exer-
 citus corruptos, ad eum necandum compulit, Gallus autem quem diximus Cæsarem in
 oriente

Constantini
genealogia

Arnobius
Constantinus
Constantius
Constans
Dalmatius

Maguentius

Desiderius
Geruntius
Britannion

Syluanus
tyrannus
Bonosi fi-
lius.

oriente relicto, apud Antiochiam confidebat, ubi crudelitatis & libidinis omne genus
 exercuit: noctu per popinas ambulabat, clam sciscitabundus qui de eo male loquerentur,
 quos omnis postea conficta causa necabat, quod & Galienum principem antea fecisse legi
 mus. Ad hunc reprehendum missi aliquot uiri à Constantio, ab eo interfecti sunt. Dein
 de iussus ad se uenire, leniendae rei gratia, Constantiam coniugem fratrem placatum mit- *Constantia*
 tit, quae in itinere morbo correpta periit. Quo nuncio Constantius accepto, misit qui eum *coniunx*
 captum in medio fori securi percusserunt. Pauloq; post poenitens, alios misit qui rem detre- *Constantia III.*
 ctarent, moriq; prohiberent. Qui ab Eusebio eunucho, cuius imperator consilio semper ute *Ania, soror,*
 batur, clam retenti fuere. Imperauit annos IIII. uixit XXX. Constantiae corpus delatum *& filia Ma*
 ad urbem, & in suburbano uiae Nomentanae secundo ferè ab urbe lapide, sepulcro maio- *gni Constan*
 rum illatum. Quod nunc iuxta templum Agnetis iussu item Constantini, uti existimatur, *tini*
 aedificatum cernimus, ubi etiam Helena soror eius, Iuliani principis uxor condita fuit. Hoc
 sepulcrum Paulus pont. transferri iusserat in Vaticanum, quod lapide constat Porphyrite, ubi
 se condi uolebat: sed diuina quadam prouidentia eo interim extincto, sepulcrum è medio iti-
 nere in locum est antiquum relatum. Constantia enim uirgo sancta ex hac familia prodijt
 illic sepulta, quae res non satis liquet: quum enim plures ex hac domo fuerint, hanc de qua
 loquimur sanctam fuisse uerisimile non est, quam legimus uiro omnium scelerum impul-
 tricem in oriente fuisse, causamq; fratri Constantio, ob amicitiam cuiusdam Arriani pres-
 byteri, ut ille Arrium ab exilio reuocaret: ut author est Rufinus in chronicis. Ex quo mala
 plurima orbi illata, orthodoxiq; omnes expulsi. In primis Alexander, & deinde Paulus praef-
 sules Constantinopolitani, Eusebio Arriano successio. Cui deinde multo peior Macedonius
 successit. Constantius igitur tyrannis per orbem sublatis, uictor Arelate ludos dedit, reuer-
 tensq; Romam Mediolani Iulianum patruelem Galli fratrem Caesarem creat, ac ad Gallias
 regendas mittit. Ipse ad bellum Persicum reuertitur, ubi semper inferior fuit, amissis etiam
 hominum XXX. milibus. Iulianus interea rebus feliciter gestis, & animo elatus, in Italiam
 Illyricumq; inuadit. Constantium rebus Persicis occupatum imperij parte priuauit. Ille Iu-
 liani facinore comperto, dimissa expeditione, dum ad ciuile bellum reuertitur, in itinere in-
 ter Ciliciam Cappadociamq; decessit. Huius & Iuliani gesta Amianus Marcellinus perse- *Iulianus*
 quitur. De his quoq; multa tripertita historia. Iulianus extincto Constantio imperio poti- *CCCLX*
 tus, ante omnia aduersus Persas bellum coeptum prosequens, Hierosolymis in itinere san-
 guinem deuouit Christianorum, ex eisq; spectaculum praebiturum uictor pollicetur. Sed
 initio dum per uastos desertae regionis campos incautus uagatur, prope Ctesiphontem ab
 obuiis quodam hoste interficitur anno aetatis XXX. cum non toto biennio imperasset. Ita
 demum fato quodam Romanis datum uidebatur, ut Ctesiphontem transire non possent.
 Sepultus Iulianus apud Tarsum in suburbano. Quum primum uulneratus concidit, ut tra-
 dit historia tripertita, manu cruorem in aethera iactans, exprobrando ait. Vicisti me tandem
 Galilae. Sic enim Christum uocare solebat. Hunc Christianum ab initio fuisse, sicuti & cae-
 teros omnes post Constantinum, palam est: qui deinde fidei desertor, librum etiam contra
 nos edidit. Quem argutissime Cyrillus praeful Alexandrinus confutat. Insecutus tamen
 Christianos citra sanguinem, schola prohibuit, ne doctores artium liberalium essent, unde
 materia deesset paulatim, & ingenium fidei defendendae. Vir alioqui ingenio, literaturaq;
 ingenti praeditus. Eius extant & orationes & epistolae Graece conscriptae. Eius quoq; ami-
 citiam atq; domum frequentauere nobiles sophistae, dicendiq; magistri. Libanius in pri-
 mis, Aetius, Oribasius, Proheresius, Maximus philosophus, Amianus quoq; Marcellinus *Iouinianus*
 qui & comes eius expeditionis fuit, & uitam diligentissime conscripsit. Iouinianus prote-
 ctor domesticorum, rebus in summo discrimine repentina Iuliani morte constitutis, ab exer-
 citu statim imperator consalutatus, pacem cum Sapore Persarum rege ob locorum iniqui-
 tatem necessariam potius quam honestam fecit, Nisibi urbe & parte superioris Mesopota-
 miae concessa. Inde per Galatiam iter faciens, in itinere quum se cubitum recepisset, calore
 prunarum cubiculo inclusarum, nidoreq; noui tectorij grauatus, octauo quam imperare coe- *Valentinianus*
 perat mense, interiit. Flauius Valentinianus è Pannonia Cibalensi oriundus, tribunus scu-
 rariorum in Iuliani exercitu fuerat: ceciditq; ordine, quod homo Christianus dijs iussus ab
 Iuliano principe immolare nollet. At dei postea prouidentia, breui tempore Iouiniano suc-
 cessit. Huic pater fuit Gratianus ignobili stirpe apud Cibalas, Funarius appellatus, eo qd
 Z uanali

- uænalitium funem portanti, quinque milites non potuerunt extorquere: eo merito ascitus ad militiam usque ad præfecturæ prætorij potentiam ascendit: ob cuius apud milites commendationem, imperium Valentiniano oblatum, quanquam inuito. Qui in primis Valentem sibi fratrem imperij socium adsciuit: Procopium tyrannum qui Constantinopolim inuaserat, in Phrygia interfecit: Saxones inferioris Germaniæ gentem tumultuantes, Burgundiones quoque novos hostes, quorum ad septuaginta millia traiecto Rheno in ripa citeriore constiterant, oppressit. Postremo contra Sarmatas, qui Pannonias occupauerant profectus, aplexia aliquandiu uoce amissa moritur, anno imperij undecimo, ætatis quinquagesimo quinto. Flauius Valens fratri superstes, ut qui Eudoxi Arriani præfulis discipulus fuisset, orthodoxos omnis persequitur. Firmum qui Mauris excitatis omnem Africam euertebat, per Theodosium patrem Theodosij principis superauit. Qui postea ob inuidiam rerum eius gestarum necari iussus, suscepto prius baptismate, uir religiosus patienter iugulum carnifici præbuit. Gothos finibus egressos, pollicentes se Christianos esse uelle, in ripa Danubij citeriore consistere permisit. Quare missis ad eos Arrianis, omnes ea labe contaminauit, quam nunquam illi dimiserunt. Sed & contra tumultuantes, cum exercitu occurrens, ab eisdem prælio superatus: ac in tugurium confugiens, unâ cum habitatione crematus est, quum imperasset annos tredecim. Statim inde Constantinopolim Gothi petentes, à Domitica Valentis uxore, scemina longe prudentissima, accepto precio concituerunt. Flauius Gratianus Valentiniani filius unâ cum Valentiniano fratre minore, post Valentem tenuit imperium: qui cum natura ipsa literis & ocio traditus, tum per ætatem, non satis rebus gerendis aptus uideretur, Gothorumque immineret bellum, Neruam imitatus, Theodosium Theodosij cuius supra mentionem fecimus filium, uirum strenuum ex Hispania adersitum, imperio præfecit: ei que sororem suam Placidiam matrimonio collocauit. Ipse dum è Gallia in Italiam properaret, dolis Maximi tyranni, qui in Britannia ab exercitu imperator factus erat, interfectus est, anno ætatis undetrigesimo, imperij sexto. Valentinianus autem puer Constantinopolim ad Theodosij tutelam confugit. Hos igitur cum patre & patruo Flauiorum nomen habuisse, testatur Romæ ueteris adhuc pontis ab eis ædificati inscriptio huiusmodi: Flauius Valentinianus, & Fla. Valens, & Fla. Gratianus pontem felicissimi nominis Gratiani in usum senatus ac populi Rom. constitui, dedicarique iusserunt. Theodosius Hispanus annorum uiginti triu accersitus, uti supra commemorauimus, à Gratiano: apud Syrmium sumpta purpura, extemplo Gothos bello persequutus uictor Constantinopolim ingressus est: mox pace cum eis facta, Athanaricum eorum regem spectandi gratia nouam Romanam uenientem honorifice excepit. Inde in ultionem Gratiani conuersus, Maximum tyrannum apud Aquileiam bello superatum interfecit. Ex quo Valentinianus adolescens ad occidentis imperium sibi restitutum reuersus, dum agit in Gallia, dolo Arbogastis eius comitis necatur. Erat Arbogastes genere Gothus, Gallici præfectus exercitus, qui adscito sibi Eugenio quodam uiro Franco, minimeque Christiano, ad imperium adspirabat. Contra hos ergo qui iam Alpes magna barbarorum manu occupauerant, Theodosius imparibus copijs profectus, dicitur noctem totam uigilando, deumque precando uir religiosus consumpsisse. Maneque uexillo crucis prælato, conferto prælio, fugatis hostibus Eugenum cepisse, Arbogastem etiam ad necem compulisse. In qua pugna, quum aduersum puluerem in inimicorum oculos uentus impelleret, Claudianus ea carmina fecit: O nimium dilecte deo, tibi militat æther, Et fortunati ueniunt ad classica uenti. Eius seculum maximi uiri ornauerunt. Hieronymus, Orosius, Augustinus, Ambrosius: à quo etiam à cæde Theſſalonicensi reuertens, ubi ob seditionem motam multa ciuium milia interfecerat, ut sanguinarius templo eiectus, religiosissime ignominiam tulit. Moritur Mediolani anno ætatis quinquagesimo, imperij undecimo, relictis Arcadio, Honorio, ac Galla Placidia liberis. Eius corpus in loculo Constantinopolim translatum. Arcadio igitur & Honorio adolescentibus, Rufinus orientem, Stilicon occidentem, Africam uero Gildo Theodosij quondam mandato administrabat, adfinitate etiam subsequuta. Nam duas Stiliconis filias ex successione Honorius sibi iunxerat, ambas ante nuptias uita functas: ultima Claudiani Epithalamio illustratur. Formosus Mariam ducit Honorius. Omnes igitur res nouas quærentes è medio sublatae fuere. Rufinus ab Arcadio, quod clam Alaricum contra ipsum Arcadium sumere arma excitasset, ut sibi orientis ea occasione pareret imperium, Caius Rufini imitator, auxilio Gotho-

Ho Gothorum fretus, bellum civile mouit: nauali praelio inter Hellespōtum & Cherſonne-
 ſum uictus, dum fugit, captus eſt. Caput eius pilo ſuffixū Conſtantinopolim deportatum.
 Gildo à fratre Meſcezele iuſta ultione bello ſuperatus & ex fuga retractus eſt, linteo gula
 ei perfracta. Nam & eius filios Gildo necauerat, ut Africæ totius dominaretur. Sed & Me
 ſcezelem ipſum poſtea ſimilia cogitātem, Arcadius item deleuit. Stiliconem Honorius ſo
 cerum, quod uocatis clam ab eo Vandalis in Galliam, comperiffet rerum ſummam uoluiſ
 ſe ad Eutherium filium transferre, ſimul & aduerſus Alaricum diſcedentem in Galliam
 apud Rauennam infeliciter ſua cauſa pugnaſſe comperiffet, ſucceſſorem ei pariter & in
 terfectorem è Conſtantinopoli miſit. Itaque in foro pacis unā cum filio trucidatur. Vi
 rum dicunt eum fuiſſe genere Vandalum, clarum illa inter cæteras uictoria, qua ducento
 rum Gothorum milia cum eorum duce Radagaſo apud Feſulas deleuit. Cuius reſ geſtæ
 familiaris eius Claudiani uerſibus ornantur. Arcadius inter hæc moritur Conſtantinopo
 li, relicto filio Theodoſio minore, anno imperij decimo tertio. Honorius Romæ interea oc
 cidentis tenebat imperium: cui non melior fortuna ex alijs ducibus peruenit, uerum om
 nes ſuperauit. Nam Maximum, Ionium, & Sebaſtianū ex ſucceſſione in Gallia, Attalum
 quoq; in Africa tumultuantes, per Heraclianum præfectum ſuſtulit. Poſtremo Conſtanti
 num, qui Gratiano tyranno ſucceſſit, barbarum hominem Britanniam occupantem, apud
 Arelatenſem urbem per Conſtātiū comitē uirum nobilem ac ſtrenuum ſuperauit. Huic
 quoniam eum unum ex omnibus fidum inuenerat, Placidiam ſororē olim Ataulpho Go
 thorum regi nuptam locauit, ex qua Valētinianus iunior natus, qui poſtea fuit imperator.
 Deceſſit Romæ poſtquam imperaſſet annos trigintaduos. Sepultus in Mauſoleo iuxta a
 trium baſilicæ Petri, nulla relicta prole. Poſt cuius mortem Ioannes quidam per Hiſpanias
 fauore Aëtij & Caſtini præfectorum, tyrannidem adripuit: ſed eo breui tempore extincto,
 Bonifacius Africæ comes, Siſulphum ſucceſſorem habuiſſe dolens, Vandalos ex Hiſpania
 in Africam adcertiuit. Quo tēpore noſter Auguſtinus Bonifacij familiariffimus eum cum
 Aëtio duce diſſidentem pacificare ſtudebat. Theodoſius iunior Arcadij filius, quum in o
 riente imperaret, accepro de Honorij patruū morte, Vandalosq; Africam, & Hunnos Pan
 noniam occupante conſpiceret: conſeſtim Valentinianum cui Eudochiam filiam matrimo
 nio collocauerat, cum Placidia matre, quæ expulſa olim à fratre Honorio Conſtantinopo
 lim ſe receperat, ad occidentis tuendum imperium mittit. Ipſe uero quum fruſtra Vanda
 los nauali praelio è Carthagine tentat expellere, Conſtantinopoli morbo abſumptus eſt,
 quum imperaſſet annos trigintaduos. Flauius Valentinianus iunior, ac tertius eius nomi
 nis imperator, in ito occidentis imperio pacem illico cum Genſerico Vandalorū rege con
 ſtituit, certis ſpatijs Africa inter utrumq; diuiſa. Breui poſt tempore Attilam Hunnorum
 regem ex Pannonia Romam properantem, per Aëtium patricium in campis Catalaunicis
 illa nobili clade repreſſit, quam in Hunnorum attigimus hiſtoria. Magnam temporis par
 tem uixit Rauēnæ, quam mœnibus reſtituit, eiusq; præſulī Ioanni, ut pallio liceret uti, con
 ceſſit. Optimus ac clementiffimus princeps, tandem à Maximo ciue potentiſſimo, potiun
 dæ uxoris gratia: ut ait Procopius: eſt interfectus, quum imperaſſet annos triginta: uiginti
 quinque cum ſocero, & quinque cum Martiano, qui Conſtantinopoli imperarunt. De Aëtio
 paucis dicam. Hic è Doreſcana Mœſiæ ciuitate oriundus ab Honorio principe ob diſciplī
 nam rei militaris patricius factus, eius ſororio Conſtantio in exercitu ſucceſſerat: cuius au
 ſpicijs non ſolum Hunni ſuperati, ſed Burgundiones Rheno traiecto in Galliam irrumpen
 tes reiecti. In ſuſpicionem poſtremo adfectatæ dominationis apud Valentinianū ueniens,
 eiufdem iuſſu interfectus eſt, cum quo ſimul occidentis imperium corruit. Nunc Valen
 tinianorum genealogiam paucis deſcribam. Valentinianus princeps Gratiani filius, Gra
 tianum, & Valentinianum, ac Gallam Placidiam genuit. Primi ſine liberis fuere. Placidia
 nupta Theodoſio Magno, Arcadium, & Honorium, & Placidiam peperit, quæ Ataulpho
 Gothorum regi, ac poſt eum Conſtantio comiti ſummo apud Honorium uiro nupſit: ex
 quo Valentinianum iuniorem, & Honorium ſuſcepit. Hi Conſtantio patre extincto, ex
 pulli Roma ab Honorio, Conſtantinopolim ad Theodoſium iuniorem cum matre conſu
 gerunt. Honorius autem ſine prole fuit. Arcadius ex Eudocia Theodoſiū iuniorem, Flac
 cillam, Martinam, & Pulcheriam genuit. Flaccilla cœnobio extructo, deo ſe ſuamq; uirgi
 nitatem perpetuo dicauit. Theodoſio Eudoxia filia fuit, quæ nupta Valentiniano Placi
 diam

Gildo
Meſcezeles
Stilico

Eutherius

Maximus
Ionius
Sebaſtianus
Attalus
Conſtantinus
& Gratianus
tyranni

Conſtantius
comes uir
Placidia

Ioannes in Hi
ſpania tyrann.

Bonifacius
comes
Siſulphus

Theodoſius
iunior
ccccxxxi

Valētinianus
iunior

Aëtius dux

Genealogia
Valentinianorum

Placidia III
Valentiniani
iunioris auia,

mater & filia
Eudoxia

Vrsus miles diam & Eudociam peperit. Demum post uiri mortē in ultionem clam Genfericum Vandalorum regem in urbem matrimonio accersuit. Is direpta urbe quæ resistere impijs uiribus non ualuit, & per dies quatuordecim maxima omnium strage facta, fugataq; nobilitate, ac Maximo prædicto: qui postquā Valentinianum interfecerat, eiusq; adamata uxore potitus fuerat, occidentis imperium occupauerat: à quodam Vrsu milite interfecto, ipsam Eudociam, ac filias secum abduxit: quarum alteram Honorico filio locauit, alteram Placidiam Olibio, qui postea imperator fuit, ut mox dicam: matrem uero sibi retinuit. Dum autem in Africam hac præda reuertit: ingentes prius Campaniæ populis intulit clades. Gesta sunt hæc anno salutis quadringentesimo quinquagesimosecundo, Martiano apud Constantinopolim imperante, Leone primo sedente, ac frustra Genferici furori precibus resistente.

*Auitus
Maorianus
Seuerianus* **P**OST Valentinianum Romæ aliquot imperatores, haud sanè memorabiles, nec diu fuere. Quorum primus Auitus ordinis senatorij à Romanis delectus. Post eum Maorianus Rauennæ purpura sumpta, post quadriennium apud ciuitatem Dertonensem trucidatur. Seuerianus Rauennæ item succedens, anno tertio moritur Romæ. Huius tempore Biorget Alanorum rex, magna aduersus urbem manu properans, à Ricimere patricio Seueriani duce apud Benacum occurrente superatur. Anthemius deinde sumpto imperio Seruandum Galliarum præfectum & Patricium Romæ imperium inuadere conantes deleuit. Genfericum item in Italiam cum ingenti classe ex Africa uenientem, auxilio Basilici à Leone imperatore missi, ad Populoniam repulit. Post annos tandem 1111. q̄ imperare cœpisset, à Ricimere patricio Romæ interficitur: cui Olibius qui ab eodem Leone rursus auxilio contra Vandalos missus fuerat, succedit: hostis conciliati fretus potentia, qui ei, uti supra commemorauimus, Placidiam Valentiniani F. captam matrimonio tradidit. Septimo tamen moritur mense. Post quem Glycerium senatorem Rauennæ ab exercitu Romanis inuitis delectum Nepos patritius ex urbe cum exercitu profectus superat: eumq; exutum purpura, præfulem Saloninum apud Dalmatiam constituit: seq; imperatorem creat. Hoc deinde Augustulus post dies quinquaginta sex, ueniens è Græcia per uim repulso, annum ferè imperauit. Huius pater Orestes qui omnia administrabat, Gothis tunc primum irruentibus, ac tertiam agrorum partem in Italia petentibus cum negasset: illi unà cum Erulis qui socij se adsciuerant, & quorum originem in geographia narraui, Odoacrum ipsius Orestis militem Italicum, ut ait Procopius, impulerunt, ut rempublicam usurparet. Quare Augustulus præ metu purpura imperialiq; abiecta maiestate, in Lucullianum fugit, anno ab urbe condita millesimo ducetesimo uigesimonono. Ab urbe à Gothis capta sexagesimotertio, salutis quadringentesimo septuagesimoquinto, sedente Simplicio. Post Augustulum diuersis Romam barbaris tenentibus, uacauit in occidente imperium, per annos ferè trecentos triginta, usq; uidelicet ad Carolum Magnum. Nunc ad imperatores Constantinopolitanos reuertar.

*Martianus
ccccij* **M**ARTIANVS interim in oriēte Theodosio cuius duxerat in matrimonium sororem, successit. Quo tempore Valētinianus imperabat in Italia. Hic quamquam senex & humili genere, præstabat rebus gestis, & arte militari. Prima stipendia in Lycia fecit. Pulcheria uirgo Arcadij filia, cuius supra mentionem fecimus, in eligendo Cæsare princeps ei fauit: diademaq; capiti eius imposuit. Vixit in imperio annos sex, cum pace ac bonitatis fama. Leo è gente Græcica, suffragijs ac factione Asparis imperator cōsalutatur. Aspar enim ita cum Leone conuenerat, ut factus imperator Ardaburium eius filium adoptaret. Quod Leo obseruauit. Populus ubi hæc nouit, Ardaburium cum patre interemit: nonnulli eos interfectos à Leone dicunt. Suppetias Anthemio imperatori ad expellendos Vandalos tulit: postremo Leonem sororis suæ ac Zenonis, qui postea imperauit, filium successorem reliquit. Tenuit autem imperium annos sedecim. Leo secundus quum paucis imperasset mensibus, puer adhuc, nihil aliud egit, quàm patri Zenoni sceptrum tradere. Zeno Isauricus genere præfuit annos X V I I. Basilicum patricium unà cum filio imperium inuadere conantē, in Cappadociam relegauit. Theodericum Ostrogothorū regem, magnopere dilexit: eiq; statuā statuit, ac Italiam petenti concessit, si eam ab Odoacro rege tunc omnia miscente liberasset. Anastasius,

- ceret. Coniuratione Prisci Patricij & Heraclonæ, ac eius filij Heraclij: qui Proprætor Africam administrabat: adducto eo exercitu, Phocam omnibus contumelijs prius adfectū, de medio sustulit: quū imperasset annos X I I I. Heraclius igitur interfecto Phoca: inito principatu: extemplo mouens ingenti exercitu aduersus Cosroen Persarū regem, qui tempore Phocæ crucem dominicam direptis Hierosolymis abstulerat: ac Zachariā Patriarcham in de abduxerat: prælijs primis duobus Hostanem Saraceni, & Saraballem regis ipsius duces cecidit: tertio uero omnium maximo, Saie & Razatene item ducibus superatis, cum multis militibus: usq; Persidem penetrauit. Cosroes ad Ctesiphontem usq; fugit, ubi à Siroe filio interfectus est, quod pater Medasæ alteri filio, sed natu minori, regnū tradiderat. Itaq; coactus est omnia reddere: exercitusq; noster cum trophæo crucis laureatus Cōstātinopolim reuertit: qui triumphus præclarissimus est habitus. Post hæc cura reip. alijs tradita, ocio quietiq; se dedit. Quo tempore Saraceni duce Mahumete, de quo in ordine literarum diximus, caput extulere. Perijt intercutis morbo anno imperij X X X I I. Nunc eius Genealogiā paucis recensebo: quum sextam hic sobolem habuerit imperantē, quod nulli Cæsarum accidit. Heraclius igitur Heraclonæ filius princeps, eodem die quo principatū inijt, Flauiam Eudociam duxit uxore: ex qua Epiphaniam & Heraclium suscepit: qui Cōstantinus Iunior appellatus est, quem ab ineunte ætate pater diademate redimiuit. Cōtiguit dum Eudociæ ferretur funus, puellam quādam è fenestra supra feretrum spueri: quæ protinus capta, ac uiua cremata est. Duxit postea Martinā fratris filiam: lata lege, ut idem omnibus liceret, ex qua genuit Heraclonam, Successit primū patri Constantinus iunior, qui dolis nouercæ, mense quarto ueneno sublatus est. Suscepit imperium Martina cum Heraclonæ filio X, annorum: qui ambo conspiratione senatus ante biennium capti, & in exilium in Cappadociam missi, lingua matri, naribus autem filio abscissis. Constans Constantini iunioris ex Gregoria Nicete patricio nata filius: pulsus Heraclonæ & Martina, à senatu sine militibus creatur imperator, quod raro accidit. Hic dogma Monothelitarū sectatus, Martinum Pontificem per Olympium Exarchum comprehendit iussu, in exilio mori coegit: quod is Paulum patriarcham in synodo præsulatu deiecerit: ac Cyri Alexandrini, Sergij, & Pyrrhi condemnationem non remouerit, eamq; probauerit. Post hæc cupiditate Italiā à Lōgobardis liberādi, filio Cōstātino domi relicto, Tarentū adplicuit classe: indeq; Luceria capta ac diruta, Beneuentū obsidet: quod Romoaldus dux adolescēs defendere minime ualēs, patrē Grimoaldū regē ex regione Trāspadana auxilio uocat: quo adpropinquāte, Constans obsidione relicta Capuam uersus contendit, ubi obuium habuit Mitolam eius urbis ducem armatum: à quo fusus fugatusq; mox ad urbem contendit. Cui Vitalinus Pontifex obuiam ad V I I, lapidem processit. ubi siquid aderat pulchri ex ueterum monumentis expilauit: ablati inter cætera Panthei tegulis æneis, nauicq; sitis. Post dies X I I, in Siciliam abiit, ubi in balneis paulopost à suis necatur: quū in principatu uixisset annos X X V I I. Constantinus quantus, Pogonatus cognomento, Constanti patri successit: licet Mazeses miles qui Constantem in Sicilia interfecerat, menses aliquot tyrannidem occupauerit: q; paulopost à Latinorū Græcorumq; exercitu iugulatus est. Constantinus igitur sextam synodum Constantinopoli celebrauit contra Monothelitas: Agathone Pontifice impulsore, ubi utraque conuenit ecclesia. Græcis tantū sacerdotibus ducere uxorem permissum, Hic duos fratres adhuc pueros, facie naribus ablati dehonestauit, ne ad imperium quandoq; adspirarent. Huius item tempore Saraceni ex Aegypto soluentes, Siciliam, deinde Africam occupauere. Et Bulgarorum gens è palude Mæotide ad Illyricū defluxit anno Salu. D C L X X X. Ad hūc, etiā Cōstātinopolim reginā Persarum nomine Cæsaream dixit Paulus Foroliuiensis clam uiro uenisse, ut christiana fieret, uirumque postea cum multis Persarum milibus idem facere induxisse. Imperauit annos X V I I. Iustinus I I I I. quē nōnulli Iustinianū uocant: Cōstātini I I I I. filius & successor, ultimus ex stirpe Heraclij, & ipse à fide aberrauit, patris Synodum alia synodo infirmo: quam quum Sergius Pōtifex minime ratā haberet, uti cōprehendere iussit: ob hoc misso Zacharia Protospathario, qui reclamante populo Romano, re infecta reuertit. Quāobrē pœnas Imperator paulopost dedit, ob hæc aliaq; scelera: coniuratione Leontij patricij Cōstātinopolitani, & Gallinici patriarchæ captus, atq; in exilium in Pōtum missus: post annum tertium ad auxilium Caganī Auarorum soceri sui, deinde Trebellij Bulgarorum regum confugit

Heraclius
D cxi

Razatene

Constantinus
iunior

Martina cū
Heraclona

Constans
Dcxi

Constanti
nus iij

Iustinus iij
dclxxxvi
ultimus ex
Heraclij
genere

cōfugit. Quo postremo iuuāte regnū recuperās, de Leontio & Tyberio inimicis supplicium
 statim sumpsit: Gallinicū Patriarchā effossis luminibus Romā relegauit. Mox uocatū ad se
 Cōstantinū summū Pontificē, & honore, & pietate summa excepit: humi proiectus pedes
 ei exosculādo: ac Romani dogmatis decreta per synodū probādo, ueniā petijt prateritorū.
 Ad ultimū à Philippo aduersario, quē relegatū in Pōto ipso dehortāte Pōtifice bello oppu
 gnabat, supatus, atq; una cū Tyberio filio interfectus est, quū imperasset an. x. & post exi
 liū v. i. Leontius pulso Iustino, postq̄ tris imperasset annos, à Tyberio cognomēto Apfi
 maro uiro Cōstātinopolitano q̄ Africae præerat exercitui, captus: trūcatilq; naribus in cu
 stodiā missus, paulo post à Iustino rerū potito una cū Tyberio trucidat. Tyberius III. co
 gnomēto Apfimaros: Philippicū, cuius uiribus fretus ad imperiū peruenerat, q̄ postea su
 spectū haberet, in Pōto iussit exulare. Ipseq; demū post an. v. i. i. una cū Leontio, uti dixi
 mus ante, à Iustino necatur. Philippicus cognomēto Bardanius, ne sanctorū imagines cole
 rentur, iussit. Quapropter & à Cōstantino Pōtifice sacris interdicitur, & ab Anastasio An
 themio, erutis prius oculis, imperio deicitur, quū imperasset annū, & mēses quinq;. Ana
 stasius II. cognomēto Anthemius Romanorū Pōtificū & conciliorū decreta probauit, sa
 crofāctāq; habuit, classē cōtra Saracenos Alexandriā misit. Cuius præfecti uires cōtra
 dominū uertētes, Theodosiū ignobilē quendā Constantinopolitanū extulerunt, qui Ana
 stasiū ui coegit relicto imperio sacris ordinibus addici, postq̄ id tenuisset annos tris. Theo
 dosius III. Adramyctenus quāq; obscurus genere, clarus tamen animo, & fide orthoxus,
 imagines à Philippico disiectas restituit. Prælio tandē & ipse à Leone uicius: in cœnobio
 monachū egit reliquo uitæ tēpore. Imperauit annos duos. Leo III. una cū filio imperauit
 an. xxiiii. De imaginibus male sensit, omnibus quotquot poterat crematis. Stephanū
 Pōtificē minime cōsentiētem, cōprehendi ac necari iussit. A Gregorio II. deinde successo
 re Romæ cōcilio celebrato, sacris interdicitur, & imperiū deponere iussus est. Quamobrē
 omnis ab eo Italiā desciuit, ut de altero creando Imperatore in occidente cogitaret. Hoc
 tēpore Saraceni testibus Landulpho & Bibliothecario ex Africa in Hispaniā: ac decimo
 post mense Aquitaniā inuasere. Qui Asiam incolebant Zulemone Admirato Thraciam,
 inde Cōstantinopolim triennali obsidione classe ingenti cinxere, tandē fame, pesteq; disce
 dere coacti sunt. Quo etiā tēpore apud omnis cōstat è Cōstātinopolitanis ad ccc. millia
 peste periisse. Cōstantinus V. cognomēto Copronymus, Leonis parētis retulit impietate,
 de imaginibus abolendis graue edictū promulgando. Signū futuri in eo uitij, iam inde ab
 initio, dum è sacro puer fonte lauaretur, præsetulisse Bibliothecarius & Landulphus testan
 tur, sacris lymphis uētris solutione cōmaculatis, cuius rei gratia cognomētū Copronymi
 meruit. Periijt elephantia morbo, quū imperasset annos xxxv. Leo IIII. Cōstantini
 paterna imitatus est uitia: unā omnino in Syria expeditionē fecit, unde leui certamine re
 pulsus domū redijt: pauloq; post decessit, anno imperij v. relicto Constantino filio, quē ex
 Irene coniuge Atheniensi suscepit. Cōstantinus VI. cum Irene matre imperauit annos de
 cem. Quo tempore apud Niceam Synodo celebrata cum Romano Pontifice de imaginibus
 & de spiritus processione conuenit. Expulsa tandem à filio mater quæ omnia magna
 prudentia administrabat: post paulo à ciuibus in pristinū statum restituta, annos tris sola
 imperio præfuit, ac Constantino in carcerem coniecto, oculos effodit, ubi breui tempore
 extinctus est. Ea fere tempestate Landulphus, & quidam alij scriptores scribunt inuentā in
 sepulcro laminam æneam supra mortuum hominē his uerbis: Christus nascetur de uirgi
 ne, credo in eum. Tempore Cōstantini & Irenes ò sol iterum me uidebis. Cū Carolo ma
 gno de imperij diuisione cōuenit. Expulsa demū à Nicephoro patricio successore ipsius, in
 exilio uitæ reliquū egit. Mulier una rebus omnino administrādis nata. Nicephorus Irene
 capta: occupatoq; impio, pacē illico cū Carolo magno ab ipsa Irene cōstitutā seruauit, uti
 uidelicet Apuliā Calabriamq; cū Sicilia sibi haberet, reliqua Italia illi cōcessa. Cū Venetis
 itē pepigit, ut nullius imperio subessent: legibusq; pprijs uterētur. Admiratū Saracenorū
 qui cum trecentis millibus aduersus uenerat, pacione annui tributū ccc. nummū aureo
 rum ab se repulit. Stauracium filium imperij cōsortem fecit. Apolloniā immissa classe par
 tim uiribus, partim fraude captam diripuit. Cū Bulgaris in superiori Mœsia cōgressus, tā
 dē in bello occubuit: anno Ix. Imperij. Stauracius filius in eodē bello Bulgarorū uulnera
 tus, patre interfecto statim reuersus Cōstātinopolim, Imperiū iniijt, A Saracenis rupto fce
 dere

Leontius
 Dclxxxix
 Apfimaros

Philippicus
 Dccc
 Anastasius ij

Theodosi. ij

Leo ij
 Dccxvi

Cōstātinus v
 Dccxl

Copronymus
 Leo iiij
 Cōstātinus vi
 & Irene mat.
 Dccclxxx

Imperium Ca
 roli Magni
 Nicephorus
 Dccc
 Veneti

Stauracius

- Michael Curopalates** Dcccxiij Veneti
 dere quod pater iniuerat, multa accepit incōmoda. Deniq; ab eius fororū Michaelē, mēse tertio q; imperare cōperat, deiectus est. Michael Curopalates cognomēto Rācabe, gener Nicephorū supradicti, inito statim imperio cū Carolo conuenit, ut ille occidentē, sibi uero retineret orientē. Venetorū quoq; tunc urbē Gotfredus Viterbiensis scribit ea conditione Græcis partibus cessisse, ut immunitate prius à Carolo cōcessa uterētur. Hic quū aliquādiu aduersus Bulgaros bellum gessisset superior, tandē apud Hadrianopolim fusus fugatusq; amissis copijs domū se recepit; ubi mox cōiuratione Leonis Armeniaci captus, & in insulā Proten in exilium missus, ibidē in cœnobio quodā monachū perpetuo egit, biēnio postq; imperauerat. Leo Armeniacus Pardi patricij filius, qui exercitui præerat oriētis, quod re rum pōderi sufficere uideretur, à populo Imperator creatus: Cruminū Bulgarorū regē Hadrianopoli potitū, & in Cōstantinopolim iam arma uertentem, eruptione facta circa urbis mœnia interfecit, quæ res aliquamdiū oriētis statū pacauit. Interfectus demū & ipse à Michaelē Thraulō per cōiurationē. Vir fuit omniū crudelissimus, quo sanē uitio res multas bene gestas obscurauit. Michael Thraulus, id est, Balbus, nā lingua fuerat balbutiēti, præterea è Phrygia superiore oriūdus: secta etiā illius regionis cōtaminatus, apud Leonē imperatorem comes domesticorum, maximoq; in honore, cuius etiā filium ille de sacro fonte le uauerat; tamē q; ingrato animo, mētēq; subdolos, simulq; q; à mathematico persuasus erat imperatoriā habere genesim, nō dubitauit cōtra Leonē cōiurare, eamq; de medio tollere. uxorē tamē nutriit, filios uero in insulā Proten in exiliū misit. Thomā quēdā qui exercitui præerat orientis, rebellātem cōpescuit, Classe LXX. triremiū Cretā inuadētes Saracenos superauit, crudelis alioqui, aduersusq; clericis ac monachis omnibus. Hoc tempore quum Saraceni Siciliam inualissent, Sergius pontifex Ludouicū II. est hortatus ad occurrēdū: ille rem in Michaelē reiecit, eius esse ditionis dicens. Michael uero Venetis amicis persuasit, ut classē auxiliō mitterent. Perijt morbo dysenteria, quum imperasset annos IX.
- Theophilus Sabas dux Saracenorum Bonifacius** Dcccly
 Theophilus una cū patre Michaelē imperauit annis VII. Is Theodosius pro Theophilo male à scriptoribus nostris recentioribus scribitur, fuitq; à patre missus cū Venetis contra Saracenos, qui paulo ante dūce Saba Siciliam occupauerāt, indeq; per Bonifaciū Corsicæ comitem in Africa eos oppugnātem auertit. Verū breui post tempore, eandem maiore uir repetiere, indeq; Crotoniatem sinū in Italia ceperūt. Hic igitur pugnatum à nostris infelicitate, Venetorū naues LXX. periire. Ex quo illi uictores per mare superū debacchātes, Illyricum omne uastauerunt, Ragusiumq; ubi & Venetas quasdā mercium naues: postremo Anconam inuaserūt. Inde q; per Nicephorū Basilij Imp. præfectū repulsi, maiores instaurant uires, ac ad mare inferū descedentes, Ostiam usq; adplicuere. Inde Romā petentes, basilicas incenderūt, à Leone IIII. demū repressi, ut rursus alibi dixi. Theophilus igitur expugna Crotoniate male re gesta, domū reuertit. Nec multo post ex animi dolore decessit, superstite filio Michaelē, anno imperij XXI. Bonus alioquin est habitus princeps. Michael cum matre Theodora XI. solus uero XIII. annos imperauit. Legatos Romā misit Nicolaum primum pōtificem, & apostolorū basilicas salutatū, cum ingentis ponderis aureo calice. Basilium Macedonem uirū strenuū consortem Imperij sibi adsciuit, à quo mox, uti solus potiretur, interfectus est. Basilium Macedo annos XI. orientis imperio præfuit, quo tempore Ludouicus II. occidentis. Hic annuente Hadriano II. pontifice synodū Constantinopoli pro Bulgaris tunc factis Christianis celebrauit: ubi post longam contentio-nem decretū, ut illi pontificis Ro. autoritatem sequerētur. Per Nicephorum Phocam Saracenos ex Ancona Dalmatiāq; fugauit, uti supra narraui. Post hæc Hecman Tarfi Admiratus cū triginta nauigijs, quæ Saracenicæ uocāt, ac paucis armatis ad Euripum usq; Constantinopolitanum ausus adcedere, turpiter etiā fugatur. Erat Basilium uir frugi, uicibat ex ruris uectigali. Decedens postremo ex morbo, duobus reliquit liberis imperium, Leonī & Alexandro. Leo V. contra Turcas qui Bulgaros oppugnabāt dum auxilio uenit male rem per Simonem legatū gessit. Cum Saracenis item qui Lesbum occupauerant, cōfluxit. Decedens fratri Alexandro reliquit imperiū, filium paruū Constantinum ei commendās, quem paulo ante per Euthymū patriarchā diademate redimiuerat. Duas habuit cōiuges, Theophaniā, cuius nomini tēplū dicauit. alterā Zoen. Cōstruxit duo Lazaro tēplū aliud, eò corpore ipsius translato. Alexander igitur XX. annorū iuuenis singulari desidia, rebus cæteris omillis, tātum uenationi, equis, canibus, supellectiliq; lautæ, ac luxui uacabat. Extinctus

tinctus est, sanguine naribus erumpente ob saturitatem post cœnam: dimissa fratris filio
 Constantino imperij successione. Regnarunt ambo fratres annis uigintiseptem. Constan- *Constantinus*
 tinus VII. Leonis filius, puer post mortem patris unâ cum Alexandro patruo biennio: *vij. Deccccv*
 solus uero trigintanouem rexit imperium: aliquandiu etiam sub Zoes matris tutela, quam
 postea in coniuratione deprehensam, ab se amouit. Romanum Lacapenum, cuius filiam *Rom. Lacap*
 Helenam in matrimonium duxerat, imperij socium sibi adsciuit. Quapropter Nicolaus *penus,*
 Patriarcha ambos diademate cinxit. Vitauit coniurationem Leonis Phocæ domestici
 scholarum: quem contra Bulgaros cum exercitu miserat. Præterea Simbaticum Protospa
 tharium in Italiam cum alio exercitu misit: qui Beneuentum à Longobardis annos trigin
 ta possessum, tertio obsidionis mense in potestatem recepit. Sed anno post tertio ab eis ite
 rum capitur. Constantinus inde in dissidium cum Romano uenit: eumq; in exilium misit,
 ubi etiam ille decessit: filiusq; eius Christophorus, quem Cæsarem fecerat, simul cum ne
 potibus fratribusq; absumptus est. Hoc tempore Turcæ excursionses fecere, quorum dux
 Bulosides à Constantino ad Christi religionem est planè deductus: simul & patricius fa
 cius, & diuitijs auctus. Haud multo post dux alter Gylas Constantinopolim ueniens, ean
 dem retulit fidem ac titulos: simul & Hierotheum Præsulem suæ gentis secum duxit. Cu
 iusdam etiam Roxolanorum ducis, qui aduersus uenerat, uxor, extincto uiro, Christiana
 est facta. Constantinus post hæc decessit, superstitite Romano filio, quem antea diademate
 redimiuit: eiq; uxorem Galliæ regis filiam tradidit. Romanus Iunior appellatus: nepos se *Romanus*
 nioris ex filia: qui cum Constantino patre rexerat Imperium: uir omnium ignauissimus *Iunior*
 fuit: uino deditus ac ocio: insuper crudelissimus: tãtumq; uoluptarios homines infamesq;
 circa se habebat: cura Imperij cuidam Iosepho Bringæ præfecto tradita. Ingeniosus alio
 qui ac solers, ubi animum adplicaret. Matrem Helenam ab se abiicit. Sorores item: pan
 nisq; imperialibus ademptis, in cœnobio relegauit: illæ ob dolorem sese impudicitia trã
 diderunt. Mater uero paulo post in luctu & æumnis decedens, filium est diris imprecatio
 nibus execrata. Hoc etiam tempore Chameda Turca Asiam uastabat: contra quem mis
 sus Nicephorus Phocas. Perijt Romanus anno Imperij decimotertio ex ueneno, uti puta
 tur, Basilico ac Constantino filijs superstitibus paruis ac successoribus cum matre Theo
 phania, quam Annam cognominabant. Cuius iussu Nicephorus è Turcis uictor, ex Sy
 ria urbem ingressus est, Iosepho reclamante, qui statuerat, uti per insidias de remedio tolle
 retur. Ille deprensus literis, questus iniurias apud populum, meritaq; in rempublicam re
 censens, effecit, uti Imperator crearetur. Nicephorus igitur statim Annam simul cum Iose
 pho expellit, illa in cœnobium relegata, biennio tantum postea uixit. Hic autem Nicepho
 ri Phocæ nepos fuit, illius qui à Basilio, uti supra narraui, missus cum classe contra Sarace
 nos in Siciliam irruentes, uir æqui seruantissimus ac pius: quumq; eos repressisset, paulo
 post reuersi, & Siciliam, & Calabriae magnam partem occuparunt. Hic igitur Nicephorus
 quum minime posse resistere uideret, Eustrathio Calabriae duci ei subiecto mandat: uti fœ
 dus annui census cõditione cum Saracenis ineat. At quum post hunc Ioannem patricium
 Muzalona ducem item Calabriae interfecissent, Imperator Cosmũ patricium cum exerci
 tu misit, qui cum Pandulpho partem Calabriae tenente conuenit, uti de communi senten
 tia resisteret, ac partes Constantinopolitani sequeretur. Pax post hæc in Italia subsequuta
 non diu durauit, iterum atq; iterum tumultuante Saraceno, imperatore autẽ diuersos sem
 per duces ad resistendum mittente. Qui tandem coniuratione Ioannis Zimisces in palatio
 interfectus est: quod quidam paulo ante libello tradito, ubi scriptum erat, uti insidias no
 cte sequenti caueret, dicitur nunciasse, ac ille legere neglexisse. Imperauit annos X. Antea
 enim per factionem pulsus, ac deinde ab Othone secundo, primo Othonis filio adolescen
 te, iubente patre restitutus est: insuper & sororem ei suam matrimonio collocauit. Ioannes *Ioannes*
 Zimisces imperauit annos VI. unâ cum Basilio & Constantino pueris Romani filijs, *Zimisces*
 quorum sororem Theodoram in matrimoniũ duxerat. Hic antea magister scholarum ori
 entis fuerat: à Nicephoro contra Saracenos in Siciliam missus. Cum barbaris diuersa bel
 la gessit post quã fuit Imperator. Vnum tamen gloriosissimum contra Roxolanos,
 qui omnem ferè Bulgariam occupauerant: nec pacis stabant, quibus cum Nicephoro
 olim conuenerant. Itaq; Sphendoslauũ eorum ducem, qui sibi Pazinacas & Turcas adsci
 uerat, cum toto exercitu cecidit, Trophæaq; in templum Constantinopolim retulit: & in
 nummis

ANTHROPOLOGIA

- Basiliius. M** nummis seruatoris imaginem percussit, hac inscriptione: Iesus Christus rex regum. Quod postea Græci seruauerunt. Basiliius, & Constantinus fratres, Romani filij, rem post Ioannem tenere annos quinquagintatres, Othonis secundi Cæsaris tempore, quem bello apud Apuliam, quam ipsi ceperant, superatum, turpi fuga discedere compulerunt. Basiliius in primis annos quinquaginta solus potitus, Bardam Silerum unum è suis ducibus rebelantem, in potestatem redactum exoculauit. Bulgaros deinde quotidie tumultuantes, magnis ac pluribus prælijs tandem superauit, unà cum Samuele eorum duce: ac quindecim milibus ex eis captis oculos effodit, uno tantum incolumi relicto, qui cæteros ad Samuelem eorum ducem perduceret: qui sædo spectaculo dicitur tertio post die ex animi dolore periisse. Constantinus triennio tantum post fratrem imperauit, uir omnino ignauissimus, imperij totius cura alijs delegata: inter quos Diogenem qui Syrmio præerat, Bulgariae ducem constituit, ad compescendos præsertim Pazinacas, qui excursions quotidie in Bulgaros faciebant. Decessit ex morbo, relicto tribus tantum filiabus, Eudochia, Theodora, & Zoe, quam Romano Argyropolo patricio, qui sibi successit, matrimonio locauit. Romanus Argyropolus siue Argyrus imperauit annos quinq; , menses sex. Hunc Michael Parphlagon per coniurationem interfecit, ac Zoen eius coniugem in matrimoniũ accepit, uir alioqui moribus lenis, ac fide orthodoxus, excepto hoc tantũ parricidio, cuius etiã culpam alijs nonnulli referunt. Imperauit annos septẽ, menses octo. Michael Calaphates eius consanguineus successit, hac conditione à Zoe (quæ hæres imperij remanserat) factus Augustus, ut illa ueluti mater ab eo coleretur, pariterq; dominaret. Quod minime seruauit, haud multo post domo eiecta. At populus indignatus, quum Zoen magnopere amaret, eum armis domumq; circumfistunt: ille in concionem præfari conatus, saxo obruitur, fugiensq; tandem capitur, atq; oculis mulctatus in exilium relegatur. Zoe igitur restituta, gratias populo agit, eiusq; consensu imperio præest, adscita Theodora sorore, ac tertio iam uiro Constantino monomacho iungitur. Cuius ob ignauia res pessum ire cœperunt. Liberalis alioqui habitus in pauperes, ac templa. Cœnobium instituit, ubi senes alerentur: uexabatur podagra. Demum ipse, coniunxq; unà, pestilentia eodem ferè tempore interiire. Imperauit annos duodecim, post Constantinum & Zoen Theodora eius soror senatu consentiente, biennio rexit imperium, ab Eunuchis amicis paternis qui potentes erant confirmata, cum senatus Nicephorum quendam qui Bulgariae præerat imperatorem elegisset. Hæc Isacium Comnenum uirum fortissimum exercitui præfecit. Michael post Theodoram ab eisdem Eunuchis suffectus imperio iam senex, hac conditione, ut titulo tenus imperator esset: illi uero administrarent. Quumq; reipublicæ inutilis uideretur, à patriarcha, senatuq; deiectus est, ac Isacius Comnenus imperator surrogatus: biennio, nonnullis quadriennio, præfuit: qui bello ne fortior, an mente religiosior, corporeq; castior esset, dubium. Paulo ante obitum monachi habitum sumpsit, quumq; postremo ex renibus laboraret, medicisq; iuberent remedij gratia coitu uti, constantissime renuit, etiam uiua & incolumi uxore, à quo diu abstinuerat post prolem susceptam. Accusatus quod tyrannide in Michaelem imperatorem usus esset, sese reipublicæ causa fecisse iussum excusauit. Constantinus Ducas domesticus Scholanorum, Andronici Ducas filius, ex senatus autoritate sine tumultu successit. Ex Eudochia uxore tris mares accepit, Michaelem, Andronicum, & Constantium. Fœminas totidem, Annam, Theodoram, & Zoen. Is fratrem Cæsarem fecit, consilioq; & administrationi adhibuit. Moriens à populo sigillatim iuramentum exegit, nullum imperatorem quàm filios facturum. Excessit anno ætatis sexagesimo, imperij duodecimo. Eudochia uxor superstes uiro prudentissimo unà cum filijs paruis imperio successit: cuius tempore Turcæ in Mesopotamia Cæsaream, & Antiochiam, multaq; loca imperij uastabant. Quapropter senatus his periculis occurrere, ac Romanum Diogenem uirum fortissimum principem deligere necessarium putauit, ac coniugem Eudochia dare. Pater Diogenes patricius ordinibus præfuerat, & ob seditionem in Sardinia exulauerat. Romanus igitur cum uictoria contra Turcas esset potitus, ac rempublicam metu liberasset: à senatu, quod iniuriam pupillis facere uideretur captus, oculisque priuatus, in exilio decessit, in insula Co, ubi ab Eudochia uxore contumulatus. Imperauit annos tres, menses octo. Michael Parapinaceus cognomento, Constantini Ducas filius surrogatus, administrandi regendiq; omnino imperitus, duobus Eunuchis rerum curam tradidit, Ioanni,

Joanni, & Nicephoro, quem Nicephoram probri gratia nonnulli uocabant. Erat enim nar-
 tura seditiosus ac turbulētus, militia tamen clarus, quippe qui uictoriam contra Turcas in
 oriente clarissimam adsequutus est. Tandem Nicephorus Botoniatas cognomento, qui *Nicephorus*
 originem à Nicephoro Phoca imperatore ducebat, uir maximus surrogatus est, deiecto *Botoniatas*
 Michaelē, qui quod podagra uexabatur, & studijs tantum uacabat (nam Constantino Psel-
 lo operam dedit, summo tunc philosopho, cuius adhuc opera extant) inutilis planè reipu-
 blicae uidebatur. Monachum egit, & in exilio uixit, quum imperasset annos sex. Interea
 ipse tamen cum filio Andronico ad Gregorium septimum pontificem confugit. Pontifi-
 cis ergo adhortatione, Rogerius Siciliae rex auxilio cum classe uenit, castrisque apud Dyrra-
 chium positus, à Dominico Syluio duce Venetorum, qui partes Nicephori tuebatur, repel-
 litur. Verum haud multo post Nicephorus ab Alexio Comneno eius copiarum duce de-
 ceptus, imperio deicitur, urbe à militibus direpta. Ipse in templo sanctae Sophiae captus, ui-
 ta donatur hac conditione, ut monachum ageret, anno tertio postquam imperare coepe-
 rat. Alexius statim surrogatur à senatu. Is Nouellusimus cognominatus, Isacii Comne- *Alexius Com-*
 ni Imperatoris filius fuit: missusq; à Michaelē item Imperatore contra Basilacium Proe- *nenus, Mlxxx*
 drum: qui Dyrrachium ceperat, tumultumq; concitauerat: unde uictor ab exercitu impe-
 rator consalutatus. Pulso Nicephoro, bellum cepit contra Robertum eundem classe Dal-
 matiam uastantem: unde uictor reuertens, paulo post iterum tumultuantem, praelio coer-
 cuit. Zacham Turcarum ducem, qui in Cypro multas occupauerat insulas, fugauit, Pazi-
 nacas, quos hodie Tartaros uocāt, genus ponticum ad Istrum consistens, qui in Thraciam
 excurrerant, perdomuit. Hierosolymitanam expeditionem primam ab initio quidem im-
 pedijt, transitum negando: deinde pollicitatione eorum quae caperentur, cōuenit cum Boe-
 mundo Roberti Guiscardi filio legato ab exercitu missō, quem reconciliatis ueteribus or-
 dijs humaniter excepit. Domū orphanis pueris pauperibus: museumq; item literarum ex-
 truxit: sumptus quotidie suppeditando. Vir fuit omnino laudatissimus: periit tandem mor- *Caloianus*
 bo, quum imperasset annos trigintaseptem. Caloioannes Comnenus eius filius rem susce- *Comnenus*
 pit, tenuitq; annos uiginti quatuor, tempore Lotharij imperatoris Germani, ad quem lega-
 tos misit de congratulatione felicitatis in constituendis rebus Romanis, & Innocentio se-
 cundo liberato. Aderat inter eos philosophus quidam hæresim Græcorum de spiritu san-
 cto contra Latinos defendens, quem Petrus quidam diaconus dicitur argutissime confu-
 tasse. Is insuper uictorias multas ac præclaras in oriente contra barbaros adsequutus, ad
 extremum quum esset in uenatione, sagitta uenenata quae in aprum directā fuit, paululum
 manum percussus, nullis remedijs curari potuit, quin moreretur. Manuel deinde imperi- *Manuel*
 um tenuit annos triginta octo, quem nonnulli ignobilem, ac ab uxore Alexis contra uolun- *M. clx*
 tatem senatus in coniugem simul & imperium susceptum fuisse dicunt. Verior tamen hi-
 storia ex Scilace auctore, eum Alexis filium tradit. Vir fuit facinorosus, ut qui Conradum
 imperatorem illac ad expeditionem Hierosolymitanam proficiscentem, comiteatu se iu-
 uare simulans, gypsum farinae admiscebat. In Venetos Stephanum Pannoniae regem exci-
 tauit: eorumq; legatum Henricum Dandalum liberius loquutum, contra ius gentium lu- *Henricus*
 minibus orbauit. Alexandro tertio pontifici Fredericum Aenobarbum eius inimicum ex- *Dandalus*
 pugnaturum se promisit, si per eius auctoritatem & concessionem liceret ei utroq; potiri
 imperio. Quam ille conditionem renuit, sed & ipse à Rogerio Siciliae rege, non paruam
 admodum sustinuit cladem. Alexium filium cui Philippi Gallorum regis filiam desponde *Alexius*
 rat, in Andronici Comneni tutelam moriens reliquit. Hic enim quanquam ex eadem fami- *Andronicus*
 lia, ab eo aliquando descuerat, multaq; loca occupauerat, tandem in gratiam reuersus, res *tutor*
 imperij cunctas obibat. Animo deinde iniquo quum pupillum necasset, ut imperio potire-
 tur, à populo ob crudelitatem pulsus, ac Isacius Angelus è gente item Comnena, qui An- *Isacius An-*
 geli cognominabantur, uir æqui seruantissimus, è Peloponneso ad imperium aduersus *gelus*
 est. Qui Andronicum in potestatem redactum, minutatim excarnificauit. Hic amantissi-
 mus Latinorum fuisse traditur, ac ea in fratrem Alexium pietate, ut captum à Turcis ma- *Alexius ang.*
 gno redimeret. A quo postea ut ingratisimo, per dolum captus, luminibusque priuatus, *Alexius puer*
 in custodiam coniectus est: quo ferè tempore, Fredericus Aenobarbus imperabat in occi-
 dente. Alexio igitur per parricidium imperium adeptō, Alexius alter Isacii fratris filius,
 aetate puer duodecim annorum, sed ingenio senex, ad castra Christianorum principum
 qui tunc

- qui tunc aduersus Saracenos dimicabant confugiens, contra patris proditorem auxilium impetrauit, ea conditione, ut imperator Constantinopolitanus Romano subiceretur pontifici: præterea illatas Francis Venetisque quondam à Manuele iniurias, certo precio redimeret. Igitur Constantinopoli per obsidionem expugnata, Alexius tyrannus fugatur: Isaacius frater ut erat amissis oculis, cum filio restituitur. Puer uero post obitum patris mensuram, à quodam Murzyphlo eius tutore proditur. Qui imperio occupato, paulo post ab eisdem auxiliantibus Gallis fugatur & ipse. Res deinde ad Gallos translata, quorum primus
- Murzyphlus** Balduinus Flandrensium comes, natione Gallus, imperator creatur: successoresque habuit item
- Balduinus** ex Latinis, annos propè sexaginta. Hic Bonifacium Montferratensem regem Thessaliæ fecit: hortaturque, uti Cretam ei dono quondam ab Isacio datam, Venetis uendat. Paulum Maurocenum patritium Venetum patriarcham Constantinopolitanum creatum, Romano tunc primum subiecit pontifici. Ea tempestate Theodorus Lascaris Alexij profugi apud
- Henricus** Hadrianopolim inuadit imperium. Contra quem profectus Henricus imperatoris frater oppidum expugnabat, sed audita interim Balduini morte, reuertitur ad imperium soluta obsidione. Huic deinde Petrus Altisiodorensis comes Gallicus sufficitur, qui ab Honorio pontifice apud basilicam sancti Laurentij extra moenia Romana diademate cinctus: demum à Theodoro Lascari, qui imperator à Græcis habebatur, simulata pace, in Thessalia comiter inuitatus, in conuiuio obruncatur. Huic quoque Robertus item Altisiodorensis eius filius
- Petrus Altisiodorensis** successit, qui puellam nobili prius proceri Burgundo pactam, matrimonio sibi iunxit. Quare ille iratus, uirginem effractis cubiculi foribus corripiens, naribus truncis dehonestauit, eius uero matrem proximo mari demersit. Dum hic præfuit, de prætoris Veneti sententia cuncta administrauit. Balduinus eius filius admodum puer susceptus, cui nondum per ætatem idoneo: Ioannem Brennum regem Hierosolymitanum socerum coadiutorē dedere, qui imperium titulo tenus gessit: idque Ioanne extincto, ipse solus gessit pariter atque amisit. Nam Ioanne Lascari Theodori filio Hadrianopolis, & altero Ioanne hexagonarum imperatoribus Constantinopolim obsidentibus, primo quidem Venetorum auxilio liberatur, quibus loco pignoris lanceam, ac partem dominicæ crucis misit. Deinde bello perseverante, ac Michael Palæologo belli ductore urgente, necesse eum cedere fuit, atque una cum cæteris fugere, ex quo Græci statum pristinum recuperauerunt: anno à primo Balduino circiter sexagesimo, salutis uero millesimo ducentesimo sexagesimo. Michael igitur Palæologus eo tempore imperium adripuit: quo duæ nobilissimæ domus Constantinopolitanæ, Lascarorum uidelicet, & Palæologorum, altera occidit, altera caput extulit. Alexius enim Murzyphlus cognomento, ut est author Acropolites, filiam Annam Theodoro Lascari locauit: fugatusque deinde, uti diximus, à Gallis unam cum coniuge Euphrosyna & genero fuit. Theodorus igitur tris tantum filias ex Anna secum abductas, uix à Nicenis impetrauit ut intra moenia solas reciperent, quum ei portas clausissent. Ipse manu qua poterat collecta, extemplo Hadrianopolim capit: Græcorumque imperium iure soceri hæreditario sibi adripuit: filiasque Mariam regi Pæonum: Irenen Andronico Lascari Despoto: quo mortuo Ioanni Batazæ cognominato, è gente item Lascarorum ducum locauit. Qui apud Zacynthum imperij titulum extra patriam annos trigintaquatuor tenuit. Huic filius Theodorus Lascaris nomen aui materni referens fuit. Quem Ioannes è uita decedens, Michaeli Palæologo uiro in armis strenuo, quo duce & administratore utebatur, commendauit. Ille expulsis Latinis, pupilloque luminibus orbato, & in carcerem coniecto, imperium sibi per nefas uindicauit. Quod posteris usque ad Constantinum ultimum & octauum ex ea domo, annum millesimum quadragesimum quinquagesimum tertium, per manus tradidit. Quæ familia ex urbe Viterbio dicitur ab initio genus duxisse. Huius igitur Michaelis multa postea commemorantur. Gulielmum Gallicum uirum Achaia & Bithynia principem regno deturbauit: cum Venetis bellum gessit, à quibus imperio deiectus fuisset, nisi Genuenses supplicias tulissent. Pro quibus meritis Peram ciuitatem illis concessit. Ad concilium quoque Lugdunense Gregorij x. tempore profectus cum Romano conuenit pontifice. Quare post ea uita functo, nec ei iusta persoluta, nec sepulcrum à sacerdotibus Græcis more maiorum concessum, quod à patrio ritu descuisset. Andronicus Palæologus senior eius filius, rursus ad Græcanicam sectam reuertit. Is filium habuit Michaellem, cuius nulla memorantur gesta, tantum huius nati Andronici iunioris impietas narratur, qui auum Andronicum seniore
- Robertus Altisiodorensis**
- Balduinus ij Io. Brennus**
- Michael Palæologus** M. cclx
- Theodorus Lascaris**
- Io. Bataza Lascaris**
- Theodorus Lascaris iunior**
- Andronicus senior**
- Andronicus iunior**

niorem imperio deturbauit, Genuensium auxilio fretus: quibus Tenedon insulam promiserat. At Veneti seniores in patriam redierunt, & Tenedon ab eo accepere. Quare indignati Genuenses, in aliud tempus ultionem distulere: ueritè pontificis anathema: qui utriusque populo auxilia minime ad eos pertinentia ferre prohibuisset. At senior Peram illorum ciuitatem simul cum Venetis oppugnare cepit. Iunior uero aduersus Bulgarorum auxilia, acerrime defendit: adeo, ut auum coegerit cum Genuensibus fœdus inire. Hic demum qui etus imperij successor decedens, Ioanni Catacunzeno, qui magnus domesticus, maximoque in honore apud eum erat: tutelam Caloioannis & Manuelis filiorum mandauit: ex quibus ille Caloioannem generum sibi adoptauit: deinde in discordiam ueniens expulit, seque imperatorem fecit. Ille in Tenedon uenit: ubi auxilio classis Genuensium: cui Franciscus Catalus praefectus erat: in regnum paternum restitutus, ipsi Francisco loco praemij Mitylenen cum Lesbos donauit. Filium habuit Manuelem: qui post eum imperauit: ac septem genuit liberos incolumes omnis usque ad aetatem nostram. Ioanem, qui post eum imperauit: ac Florentiae in concilio cum Eugenio pontifice conuenit. Andronicum, Michaellem, Theodorum, Demetrium, Thomam, Constantinum: qui postremo imperauit: sublatumque cum tota gente ac ciuitate fuit, Mahumeti Turcae aduentu: anno M. cccclij. Thomas quoque Peloponnesi Despotus: qui post patriae direptionem, ad urbem cum Andreae apostoli caluaria confugit: propeque in pratibus extra portam Flumentanam obuium habuit Pium Pontificem apostoli gratia, quatuor secum liberos tenera aetate duxit: Andream qui nuper Romae decessit, ac augustam nobilitatem moribus coinquinauerat: ducto in coniugem graeco uulgarique scorto: & Manuelem natu minorem: qui patre defuncto, puerili inconsiderantia ad hostem Mahumetem se contulit: ab eoque adhuc uiuens in arcto loco captus retinetur. Filias item duas: Helenam, & Zoen: quarum altera Lazaro Seruiae regi nupsit: altera Zoe Ioanni regi Roxolanorum, qui dux Moscouiae uocatur: ex quibus nata est Helena, quae Alexandro regi Poloniae coniuncta est.

Ioannes Catacunzenus
Caloioannes

Manuel
Ioannes

Constantinus
M. cccclij
Thomas Paleologus
Despotus

Hic finis Constantinopolis, eiusque principum: qui ob ignauiam suam perierunt. Eo enim uentum erat, ut non solum rebus latinis, sed nec graecis, nec sibiipsis usui essent: barbaris in Ionio Asiaeque littoribus passim grassantibus. Sed & addita ignauiam, peius animi uitium adrogantia fuit: à Romano totiens Pontifice desciscendo. Quapropter eorum paucissimi memorandum aliquod, aut scripturae dignum gessere: ea demum causa quod haec historia non satis explanata aut illustrata fuerit apud Latinos: errareque contingat omnes fere nostros scriptores in plerisque. Nam & Caloioannem pro Andronico iuniore accipientes: omnia confundunt, Graeci uero qui eam executi sunt, hi fere memorantur, Gregorius monachus, Theophanes, Psellus philosophus, Theodorus, Nicetes Paphlagon, Iosephus, Genesius & Manuel Byzantij: Nicephorus diaconus Phryx: Leo Asianus: Theodorus Proedrus: Sidis: Demetrius Cyzicenus: Ioannes monachus Lydius: Ioannes Curopalates Cilix: Zanoras monachus Acropolites: Ephren carmine Iambico. Omnes inter se discordes: tum tenuia ac minima, nihilque ad rem pertinentia, haud imperatoria digna maiestate sectantes. Hoc igitur Leo, iiii. Ro. Pont. ani maduertens, alterum in occidente Carolum magnum, ob egregias uirtutes & merita in Ro. Pontifices creauit: Imperante apud Constantinopolim Nicephoro: anno Sal. Dccc. Mansitque is honor in ea familia annis propè centum. Quos omnis in historia regum Galorum commemorauimus, ut non iterum sit necesse repetere. Fuere autem hi: Carolus Magnus: Ludouicus pius: Lotharius: Ludouicus, ii. Carolus Caluus: Ludouicus Balbus: Carolus Crassus: Arnulphus.

Imperium
translatum

Post Arnulphum uero, qui ultimus in Caroli prosapia imperauit: orbis Hispaniae diuisio facta: Romanis alterum in Italia regem: quem & imperatorem appellabant: alterum transalpinis creantibus. His quod antiquum ius, ueteremque imperij gloriam amittere nolebant: illis quod uexati assiduus barbarorum bellis, frustra luxuriantes ac inertes principes longinquo auxilio expectarent. Eaque discordia usque ad Othonem primum durauit. Quod interuallum fuit annorum fere. l. v. Quare primum prosequar quos illi habuerunt: deinde ad Italos reuertar. Igitur Arnulpho Germani Gallique pariter Ludouicum filium successorem creauerunt. Qui cum Berengario Italiae rege bellum gessit, primo uictor: mox renouato praelio, ad Veronam uictus

Arnulphus
D. ccclxxxij

ANTHROPOLOGIA

- & captus ac luminibus priuatus est: cum præfuisset annos sex, & postremus in Caroli domo, qui nomen Imperatorium, quanquam minime à Pontifice probatum, tenuisset. Huic Conradus Austriæ dux surrogatus: ac post annos VII. extinctus, successorem habuit Henricum Othonis Saxonie ducis filium: annos XVIII. Nunc ad Romanos redeo: qui ex alia parte Berengarium quendam ducem Foro-Juliensem genere Longobardum, longa tamen consuetudine Romanum, armis potenter legerunt. Qui uti supra narraui Ludouicum III. apud Veronam superauit: deinde à Pannonijs in Italiam ruentibus, cum XV. millibus armatorum ad Forum-Julij occurrens superatus: paulo post eos pacatione pecunie discedere compulit. Guidonem ducem Spoletinum, genere item Longobardum, regem à parte Itolorum cum Romanis dissidentium factum: commisso prælio interfecit. Berengario postquam regnauit annis IIII. Berengarius alter successit: tribus deinde post annis, à Rodulpho Burgundo rege pulsus ab Italia, sese ad Pannonios recepit. Rodolphus uero eius loco tris Italiam rexit annos: & ipse ab Vgone duce Arelatensi à Romanis in ultionem expulsi Berengarij uocato, eiecitus, ultro se ad Francos contulit: apud quos biennio postea regnauit. Vgo igitur rerum potitus, decimo post anno moritur: relicto filio Lothario regni successore: qui statim sumpto bello aduersus Othonem Henrici filium ad Urbem contendentem, paulo post biennium decessit: relicta Adalinda coniuge. Berengarius postremo tertius, primi ex filia nepos in Italiam accessit, Lothario mortuo, unà cum filio Adalberto annos XI. rem Romanam gubernauit. Henricum Bauariæ ducem ex Italia pepulit: Adalindam Lotharij quondam uxorem ei resistentem, trans Padum captam custodia mandauit. Quem tamen nimios assumentem spiritus, quum Romani ferre non possent: Othonem Henrici Saxonis filium Transalpinorum regem Agapito pontifice sollicitante uocant. Qui extemplo cum XL. millibus armatorum mouens, Berengarium cum Adalberto apud Forum-Julij obuiam profectum, ac prælio superatum, regno Italiae deiecit: ei tamen ex liberalitate Gallia Cisalpina trans Padum præter pauca oppida regenda commissa. Quem rursus minime quiescentem cum abiisset in Germaniam, iterum contra eum reuersus, prælio utrumque fufum, ac in potestatem receptum: alterum Constantinopolim misit: in Austriam alterum exilio secum duxit. Ioannem pontificem infamem officio deiecit Leone successore: à quo postea diademate cinctus est. Deinde trans Alpes profectus, rebus ibi constitutis, Boaslauum Boemiarum regem expugnando: fratris Venceslai, quem ille interemerat, innoxium sanguinem est ultus. Vgonem comitem Parisiensem compescuit. Aduersus Pannonios Italiam uastantes feliciter pugnaui: in quo bello tris regulos captos, Germani eo invito suspenderunt. Decessit Viennæ, sepultus in ciuitate Madeburgensi. Imperauit annis XX. Othone II. relicto: quem ex Adalinda suscepit, coniuge olim Lotharij regis à Longobardorum regio sanguine: quam carcere liberauerat, & matrimonio sibi iunxerat. Hic uiuente patre apud Basilicam Lateranensem à Ioanne XIII. diademate cinctus: adolescens adhuc Nicephorum Imperatorem Constantinopolitanum expulsam restituit: eius sorore Theophania in matrimonium ducta. Aduersus Basilium & Constantinum Imperatores qui Calabriam in Italia occupauerant: unde Saracenos eiecerat: sicuti scribit Archiepiscopus Cusentinus: cum classe profectus ac superatus, turpi fuga, solus scapham conscendit: & à piratis pro ignoto captus, in Siciliamq; ductus est: ubi cognitus à Siculis & redemptus, nihil potius habuit, quam se de Beneuentanis ulcisci, qui eum bello deseruerant. Quare eorum urbem redeundo incendit: reliquijs corporis Bartholomei apostoli inde asportatis: & in insula in eius templo Romæ collocatis: ubi paulo post mortem obiit: quum imperasset annos XVII. Sepultus in atrio basilicæ Petri, in tumulo ex porphyrite lapide ingredientibus ab læua. Otho III. secundi filius, post annos duodecim principatus, rebus in Germania constitutis Romam profectus: à Gregorio quinto diadema de more accepit: inde in Apuliam ad S. Michaelem uoti reus iter confecit: unde reuertens, è Beneuento corpus sancti Paulini Romam uexit, ac in eadem Bartholomei basilica locauit. Vbi comperit Romæ turbata omnia, & à Ioanne pseudopontifice & Crescentio consule Gregorium captum, iuste ulciscendo liberauit, ut in ipso Gregorio comemorauit. Pro quibus meritis pontifex statuuit, ut deinceps à Germanis tantum imperator legeretur, Maguntino, Treuerensi, & Coloniensi præsulibus: marchione Brandeburgensi, comite Palatino, & duce Saxoniarum, quibus componendæ discordiæ causa additus Boemiarum rex, Hetruriam

Berengarius I

Berengarius II

Rodolphus

Burgundus

Vgo Arelatensis

Lotharius

Adalinda

Berengarius III

Adalbertus

Otho I

Dcccclv

Pannonij ex

Italia pulsi

Otho II

Dcccclxxv

Otho III

Dcccclxxxiiij

Electores

Imperij

Vgo prefectus

He

truria.

per

per Vgonem præfectum marchionem Brandeburgensem, propinquum suum feliciter rexit. Is enim moram Pistorij, partim Florentiæ faciebat, uarijs deditus uoluptatibus: uerum dum quandoq; uenaretur, à suis aberrans, in specu nocte solus iacuit, ubi uisis quibusdam perterritus, ubi illuxit, animo mutatus Florentiam redijt, ac re præfuli narrata, ab eodem iussus expiationis gratia VII. capitalium criminum, totidem cœnobîa sancti Benedicti construere. Itaq; patrimonio omni in Germania diuendito, rem absoluit. Suntq; eiuscemo di, abbatia Florentina nuncupata, cui Segnia, Rencinum: nonnullaq; alia oppida fuere concessa. Sancti Michaelis in monte Imperiali. Sancti Bartholomei Bonfolatij apud Mucelum. Sancti Ianuarij Capuloneum in agro Aretino. Sancti Michaelis apud Verruculam prope Pisam. Congregationis omnia sanctæ Iustinae. Præterea Septimense prope Florentiam Cisterciensis ordinis factum: cui aliud Cisterciense Florentiæ subijcitur. Decessit Pistorij anno millesimo primo, translatus Florentiam, ac in suo cœnobio tumulo nunc decoratus. Mater uero ipsius Villa apud Septimense iacet: ita appellatum quod septimo loco ædificatum fuerit. Otho autem excessit Romæ, non sine ueneni suspitione, anno imperij decimonono, relatus loculo in Germaniam. Henricus Baurariæ dux, primus Germanorum, qui procerum sententijs non ex hæreditate patriæ imperium iniuerit: Romæ post annum duodecimū à Benedicto VIII. diadema suscepit. Contra Saracenos pugnauit: eosq; Capua expulit: ac Pubaganum Græcorum ducem, qui eis bello fauebat, adeo bello infectus est, ut eum Troia eiecerit, quam ille in Apulia cōdiderat, ubi Annibalîs castra fuerant. Templum Bambergense maius excitauit, cum uxore Sinegunda perpetuo abstinento uixit. Stephanum Pannoniæ regem ad suscipiendam Christi fidem per Adalbertum præfulem planè induxit: eiq; sororem locauit. Imperauit annos VIII. Post mortem ambo coniuges sanctitatem prodigijs manifestauere. Conradus natione Sueuus, biennio post Henricum dissidentibus inter se proceribus legitur imperator: qui quum comperisset multas in Italia Cisalpina ciuitates rebellasse, confestim in Italiam properans Mediolanum obsidet, à direptione tamen temperauit ob Heliprandi principis potentissimi uirtutem & auctoritatem, ac Coloniensis præfulis admonitionem, qui diuum Ambrosium in somnis dicitur uidisse. Inde Romam petens diadematis insignia à Ioanne XIX. suscepit. Imperauit annis XV. Fuit hoc tempore Gerardus martyr præsul Canadiensis. Henricus II. Conradi supradicti filius de communi procerum sententia lectus est, de cuius genitura Vincentius & Martinus scribunt mira nescio quæ. Hic ante omnia Odalricum Boemorum regem diuersis in prælijs tandem superatum tributarium fecit. Petrum Pannoniæ regem à suis suscepto Alboino, regno eiectum restituit: Romæ cum discordiam pontificum Gregorij, Syluestri, Benedicti comperisset: uti Clemens II. crearetur præsul tunc Bambergensis, auctor fuit: à quo & diadematis insigne postea suscepit. Moriens Victoris II. pontificis auctoritate Henricum filium Cæsarem dixit. Imperauit annis XVIII. Henricus III. superioris filius impietati, ac omni sceleri deditus: insuper Gregorio VII. ac eius successoribus magnopere infensus fuit. Quare ab eis & hostis ecclesiæ appellatus, & sacris interdictus extitit. Ille autem furibundus cum Clemente pseudopontifice, quem ipse creauerat in Germania, Romam infecto agmine petens, basilicas Petri & Pauli euerit: Gregorium in arce obsedit: aliaq; gessit, quæ quoniã in ipsis pontificibus descripsi, repetere supersedeo. Agnetem matrem sceminam ualde prudentem, ac eius facta minime probantem, à rerum administratione amouit: ex quo illa relicta omnibus Romam secessit, ubi aliquot annis pie casteq; uiuendo, ac sacras basilicas quotidie salutando, anno quinto Gregorij VII. cum summa laude decessit. Visitur eius adhuc sepulcrum in basilica Petri apud sacellum sanctæ Petronilæ cum elogio uitæ. Dum tamen ualuit in Italia Gisbertum Parmensem nobilem uirum rectorem constituit. In qua & Gottifredus tunc quoq; potentissimus erat. Nam, ut altius repetam, Beatrix Henrici II. soror Bonifacio uiro Lucensi potèti nupserat: cuius hæres Matildis filia simul cum Gottifredo coniuge, Lucam, Parmam, Regium Lepidi, Mantuam, & quod nunc uocant Patrimonium possedit. Hæc deinde superstes dicitur in quadam historia Actium Estensem matrimonio secundo sibi iunxisse: deinde Gregorio IX. iubente abdicatum, quod primi uiri ignota intercesserat necessitudo. Caste deinde ac persancte reliquum tempus exegit. Decessitq; Mantuæ MLXXXVI. beato Petro Patrimonio nunc uocato, simul & Ferraria relicta. Ad Henricum redeo. Expeditionem Hierosolymitanam

- Christianorum principum tunc primum incipientē, impedire conatus est. Cum filio Henrico in discordiam uenit: à quo tandem Leodij obsessus, in ea turbatione ex animi angustia moritur, imperij anno XLIX. Henricus III. superioris item filius haud parente melior, Romam ueniens, quum à Pascale II. procul aliquantulum à mœnibus subsisteret iubere: tur: deinde praesulum ab eo creatorum electio infirmaretur, iureiurando bene pollicetur. Urbem deinde ingressus & ad basilicæ Petri gradus humaniter exceptus, dum intro unā progreditur, pontificem cum patribus de improviso capit: in montemq; Soracte perductos usq; eò tenuit, donec cōpulit eos ab se gesta probare: ac diadema Augustale, ut moris erat, tradere. Quæ quum ille postea quasi per uim facta in concilio reuocasset, Henrici furorē rursus ad repetendam urbem excitauit: ubi iterum eo absente à praesule Bracharensi diadema redimitur. Tertio item in Italiam contra Gelasium II. traiecit: quem Ostiam: deinde in Apuliam fugientem uidens: paulo post in Germaniam abiit, ubi moritur sine liberis, anno imperij XV. sepultus in ciuitate Spirensi inter maiores. Lotarius dux Saxoniae imperauit annis XI. Innocentium II. pulsū à Petro pseudopontifice in Galliam iuuit, operam de eo reducendo iureiurando pollicitus, confestim comparato exercitu praestitit. Cuius officij gratia ab eo solēni cerimonia Romæ diadema redimitur. Mox in Germaniam ad tumultus Boemorum sedandos rediit: ac ubi accepit pseudopontificem iterum tumultuantem, urbem ad eum comprimendum repetiit: simulq; Rogerium Apuliam iniuste possidentē Italia expulit. Conradus II. genere Sueuus, Bauariae dux, Henrici III. nepos imperauit annis XV. Vnā cum Ludouico Gallorum ac Richardo Anglorū regibus, alijsq; Christianis principibus expeditionem Hierosolymitanam frustra & ipse sumpsit, cum omnes rebus infectis redierint. Moritur antequam diadematis insignia susciperet. Fredericus cognomento Aenobarbus, genere Sueuus, in Italiam traiciens Mediolanum, Dertonem, Cremonam, pluraq; alia loca quod ab eo desciuissent diruit. Romam ingressus ab Hadriano III. clausis Vaticanis portis diadema insignitur. Romanorum impetum eò per uim irruentium euitare non potuit. E quibus plurimi partim caesi partim capti ab eo, pontificis deinde respectu restituti. Mox reuertens omnia populatus, post aliquot annos iterum Romam contra Alexandrum III. contendit: ac in pratis Neronis castrametatus, Vaticanum simul cum Petri basilica occupauit. Alexander interim Venetias fugit: ubi Venetorum ac Mediolanensium auxilio captus in pugna Fredericus, supplex ueniam praeteritorū petiit. Inita concordia ad expeditionem Hierosolymitanam profectus, quum aliquot Armeniae oppida iam cepisset, in amnis transitumersus perijt, anno imperij XXXVII. Cuius reliqua gesta in Alexandro pontifice percurramus. Henricus V. Frederico patri successit. Quo tempore quum Clemens III. non pateretur Siciliae regnum, mortuo Gulielmo ad Romanum pontificem iure pertinens, à Tancredo notho occupari, Henrico concesserat: ut Constantiam Rogerij filiam uirginem deo dicatam iam grandæuam in matrimonium, simulq; regnum hæreditatis ac dotis nomine acciperet. Igitur Henricus comparato exercitu breui tempore Tancredum expugnat. Neapolim per uim capit, ac diripit: ubi inter alias caedes duas Tancredi filias inuuptas interfecit. Post hæc Messanae ægrotans moritur, imperij anno VIII. Frederico filio quem ex Cōstātia susceperat, Philippo fratri tutelæ relicto: quem Philippum Germani imperatorem legerunt. Innocentius autem III. Othonem Saxoniae ducem ei prætulit. Res ad arma deducitur. Otho Ioannis Anglorum, alter Philippi Gallorum instructus copijs decernunt. Pro Philippo tandem res stetit, qui post annum nonum quā cœpisset imperare, à comite Palatino interficitur. Otho III. Saxoniae dux de sententia procerum Germanorum Philippo surrogatus, ab Innocētio III. diadema suscepit: pauloq; post quod eum comperisset pontifex suas inuadere terras, ac Fredericum III. puerum adhuc regno Siciliae deturbare, sacris interdicit, imperioq; per sententiam deiecit: Frederico suscepto, tum bello auxiliantibus Italis infectatur. Ille superatus è Sicilia in Germaniam reuertit: ubi bellum aduersus Philippum Francorum regem mouens, fugatusq; amissis copijs, domum in Saxoniam se recepit: ibi post paulo mortem obiit, quum imperasset annos IIII. Fredericum III. Henrici V. filium adolescentem Othone deiecto, Innocentius III. apud Aquisgranum iussit diadema redimiri: pauloq; post mortua Constantia matre quæ eum in officio cōtinebat, omnibus uiribus Romanos infectatur pontifices tris, Honorium III. Gregorium IX. & Innocentium III. à quibus ex successione & sacris inter-

dictus

dictus & imperio deiectus per sententias fuit. Sicut in eorum attigi commemoratione. Itam omnem in Guelfos & Gibellinos (quæ partes tunc primum in Hetruria per Guelph & Gibel duces Teutonicos cœpere) diuisit: alteros uti pontificios infectando, alteros uero Gibellinos uti suos tuendo. Pisanis maxime fauit: auxilioq; ad bella contra Genuenses fuit. Cuius & illi iussu cardinales nonnullos à Gregorio ad concilium Lateranense uocatos, morti deuectos, apud Maloram insulam Pisani portus deprefferunt. A Florētinis intra mœnia non receptus Guelfos tamen expelli obtinuit. In expeditionem & ipse quanquam grauate Hierosolymitanam proficiscens, Rainaldum eius præfectum in Italia reliquit: qui Romani pontificis statum uexaret. Breui post tēpore rebus infectis domum reuertit, Parmam præterea multos annos frustra obsedit, ubi loco Castrorum Victoriam urbem condidit, hortis leporarijs, fœminis, omniq; luxu inclusis. Etiam nummos Victorinos percussit. Tandem prælio inde pulsus Panormum se recepit, cum Sicilia regnū occupasset ab Othone quondam occupatum, ubi morbo correptus opera Manfredi filij dicitur ocys interiisse. Filiam Ioannis Brenni regis olim Hierosolymitani duxit uxorem, ex qua perpetuus ei ac posteris hereditario iure titulus eius regni peruenit: & filium Conradum suscepit, quem imperij, Manfredum uero ex concubina natum Sicilia dimisit hæredes. Henricum ex Constantia Aragonum regis filia iam antea meditantem in patrem insidias captum custodia tradiderat. Imperauit annos XXXII. Fuit hoc tempore Petrus de Vincis ex urbe Capua iurisperitissimus, Frederico prædicto familiarissimus, à quo demum ob coniurationis suspicionem in exilium missus, doloris impatiens, capite parieti sæpe illiso expirasse dicitur: composito prius de consolatione libello. Huius meminuit & Dantes Can. XIII. primæ partis: Io son colui che tenni ambedue lechiavi. Post Frederici mortē impio nullus annos XV legitime sufficitur: dissidentibus inter se Germanorum principum sententijs. Succedens interea Conradus Frederici filius populorum & ipse uexator: Neapolim, Capuamq; expugnauit ac diripuit: Aquinum incendit. Post annum deniq; à Manfredi ueneno potionatus decessit: relicto Conradino filio, qui post Manfredum interfectum contra Guelfos in Italiam uocatus, ac cum maximo exercitu Romam ingressus, obuium habuit Henricum regis Castellæ fratrem urbis senatorem cum omni nobilitate, exceptus pro dignitate imperatoria. Paulo post dimisso Romæ Guidone Feretrano ad bellum contra Carolum Sicilia regem profectus, Clemente IIII. pontifice, haud exitum ei felicem uaticinante, apud Beneuentum superatus in Austriam profugit ignotus, ubi demum captus atq; securi percussus est: quod ei diuina factum est ultione. Is enim uxorem formosissimam comitis Casertani eius fidissimi ducis adamarat, qua uti potiretur, uirum honoris specie ablegauerat: ille facinore comperto, mœstus ac furibundus clam ad Carolum uenit, sese exercitum illi proditum pollicetur: quod & fecit, unde supradicta subsequuta calamitas. Rodolphus ex comitibus Adelburgensibus, cuius genus postremo dicitur, lectus imperator à Germanis in concilio Lugduni à Gregorio X. celebrato, Cui redeunti sit obuiam in itinere apud Bellouacū Alfonso rex Castellæ, questus se de imperij successione posthabitu, tandem ipsius pontificis oratione delinitus est. Rodolphus uicarium, quem in Hetruriam misit, apud Miniatem oppidum iussit consistere. Hic Pisas rebelles, ac imperatam pecuniam dare recusantes, ui expugnauit: ac diruit ex magna ædificiorum parte. Lucenses item, ac Florentinos bello uexauit, qui in perpetuum sese à seruitute pecunia redemerunt: alteri XII. alteri uero Florentini VI. aureorum nummorum milibus numeratis. Quam rem pontifex tunc Honorius IIII. ut pontificis Romani finibus utilem quidem probauit, indignam tamen imperatore existimauit. Imperauit annis XXI. Ataulphum Assiæ comitem in Germania lectum post annos VI. quàm imperare cœpisset, Albertus Rodulphi Cæsaris filius Austriæ dux in agro Spirensi prælio uictum interfecit: quem Bonifacius VIII. diademate prius sæpe negato, non solum redimiuit, sed Philippo Francorum regno per sententiā deiecto succedere iussit. Interficitur tandem à Ioanne fratris filio in Rheni transitu: quum imperasset annos X. Henricus VI. Lucemburgensis, Romæ iussu Clementis pontificis absentis, à tribus cardinalibus diadema suscepit, ubi omnis Romana nobilitas interfuit, præter Vrbinos, qui locis in urbe munitis armati prope Hadriani molem sese continebant. At ubi pecunia imperata est: cæteri tumultuantes ad Vrbinos sese recipiunt, arma cōclamant. Auxilio

Aa ; tandem

tandem Roberti regis qui eò Ioannem fratrem cum exercitu cōfestim miserat, res comparat. Imperator inde trepidus in Hetruriam se contra Florentinos conuertit, ad quos petitus Italiam antea legatos prēmiserat denunciatum, se ut cum magno exercitu uēturum in urbem reciperent, Aretinosq; obsidione liberarent, quos minime obtemperātes plurimos dies durissima obsidione pressit. Vbi Dantes poeta cum exulibus inter primos partium Gibellinarum fuit: uocauitq; tunc primum cecos Florentinos quod imperatori tam stolide ac contumaciter respondissent. Henricus tandem re infecta discedens, apud Boniciū oppidum quod dirutum mœnibus restituerat, hyemauit: agrum continuo Florētinorum populādo. Miniateses deinde magnis adfecit cladibus, inde Pisas Robertū Siciliæ regem tanquam maiestatis reum citatum ad dicendum causam, ac minime comparentem, regno per sententiam abrogauit. Postremo profectus est contra Senenses, & apud Bonconuentum discedens morbo interiit, manifesto ueneno opera Roberti regis dato, anno imperij v. kalutis MCCCXXIII. Quæ autem Mediolani gesserit, in ipsius urbis descriptione attigimus. Tradunt præterea uirum hunc religiosissimum extitisse, totasq; noctes ante crucifixum quem secum ferebat, orare, ac flere: præterea eucharistiam quotidie sumere cōsueuisse. Ludouicus cognomine Bauarus, quod ex Bauariæ ducibus esset, & Fredericus Austriæ dux per discordiam principum imperatores creati, ambo v III. annis inter se armis decerunt. Bauarus tandem hoste superato, cum exercitu bis in Italiam traiecit, uir omnino temerarius, imperatorem se spreto pontificis consensu appellabat. Diadema primo ferreum Mediolani à Guidone Petramala præfule Aretino, deinde Romæ aureum à Stephano Columna apud Lateranum clero & populo Romano consentiente de more sumpsit. Quare & à Ioanne primum XXII. & deinde à Benedicto XII. & Clemente VI. pont. factis interdictus est: ac locis imperio subiectis uicarij apostolici autoritate, ab eis tanquam uacante imperio constituti. Ille contra pōtificalibus locis suo nomine principes præfecit. Ut Ioannem Vicum urbis præfectum Viterbio. Galeotum Malatestam & fratres Arimino, Pisauo, Fano. Antonium Feretranum Urbino. Nolfum & Galasium fratres Callio. Ale gretum Clauellum Fabriano. Bulgarutium Matelicæ. Ismedutium sancto Seuerino. Gentilem Varaneum Camerino. Pongonium Cingulo. Nicolaum Boscaretum Esio. Guidonem Polēntensem Rauennæ. Franciscum & Sinibaldum Foroliuij Cesenæ. Ioannem Manfredum Fauentiæ. Præter hæc Petrum quendam Corbarium è Reate ordinis minorum, qui & coniugium deseruerat, summum pōtificem declarauit. Imperauit annis XXII. Reliqua eius gesta alijs inseruimus historijs. Carolus IIII. Luxemburgensis, Ioannis Boemix regis filius, lectus imperator, uir & literatura & uariarum linguarum catalecto egregius: quàmprimum Bauarum bello infectatur ac uincit. Italiam primo petens sollicitatibus Florentinis ferreum Mediolani de more diadema suscepit. Quumq; Pisas ueniret, legationes omnium factionū obuias: præterea Volaterranos, Senenses sese absq; ullo fœdere dedentes habuit, à Volaterranis etiam hospitio exceptus. Romæ iussu Innocentij VI. aureo diademate à duobus cardinalibus hac conditione redimitur, ut quàm primum discedat. Itaq; reuersus in Germaniam iterum cum uxore & filijs Romam ad Urbanum uenit. Inde Pisas repetens, pecuniam Florentinis imperauit, à quibus Miniateses, & à Pisanis Lucenses ad eum deficiētes accepit: tertioq; mense Italia excessit. Vir omnino ingratus, quiq; nullam acceptorum beneficiorum memoriam tenebat. Res tamen bello adolescens cum patre gessit magnas, ut in historia Boemix commemorauit. Pontem Pragæ miro sumptu restituit. Scholam quoq; liberalium artium instituit, eamq; urbem metropolim cum præfule fecit. Datur ei uitio, labem ac nouum introduxisse exemplū imperio Romano, uti filius Venceslaus Cæsar fieret, cum electoribus egisse. Imperauit annis trigintaduobus. Cuius itē reliqua gesta in rebus Lucensium, apud quos diu commoratus est, compendio persequuti sumus. Venceslaus ingenio sordido, patri Carolo omnino ablimilis, captus quondam à Ioanne Lusatix duce, & Procopio marchione Morauix: deinde à fratre Sigismundo, è custodia fugit. Tandem ob ignauiam imperio deijcitur, suffecto Roberto Bauaro, anno imperij uigesimosecundo. Hoc fermè tempore quæ circa Urbanum sextum pontificem supra præterij subijciam. Quum siquidem cardinales Gallici, qui Clementem pseudopontificem creauerant, Anagninæ successorem fecissent, fauente Ioanna regina, anno millesimo trecento.

Ludouicus
Bauarus
Fredericus
Austriæ dux

Carolus IIII
M. cccxli

Venceslaus
M. ccclxxix

trecentesimo septuagesimo octavo, Britones contra Urbanum & Romanos misere, qui hostibus ad pontem Salarium acie inordinata occurrentes caesi fuere. Illi molem Hadriani custrode tradente ceperunt: Romani turribus ex aduerso constructis acerrime resistere: Urbanus interim qui se trans Tyberim continebat, sexto quam uenerant mense arcem recepit: ita ab hoste dirutam, ut greges in ea pascerentur: necesseque fuerit Bonifacio nono, deinde successori, quando urbs aliter teneri non poterat, eam restituere, consilio & auxilio Petrus Saueri, cuius potentissimi, quem ille postea suspectum securi percuti iussit. Britones igitur ad Marinum praesidium instaurantes interfecti ad unum omnes a Romanis fuere. Tantum qui arcibus praerant sese ac suorum reliquias tutati sunt: praesertim Surriani, qui Martino demum pontifici deditioem fecere. Interea Carolus, quem alibi dixi, ab Urbano ex Ungaria contra Ioannam excitatum, cum VIII. millibus equitum in Italiam ueniens Aretium primum cepit: inde in Florentinos mouens, a Ioanne Haucuto, qui tunc Stagiæ erat, arceatur. At Florentini non æquis uiribus concurrentes, uexationem a rege undecim millibus nummum redemere, Haucutum absque stipendio relinquentes: qui Bagnacauallum Nicolaus Albertoque Estensibus uendidit, quo facilius illi Fauentiam retinere possent, quam tamen paulopost amisere, Astorgio Manfredi proditionem adepti. Carolus interim salutato Romæ Urbano Ioannam in arcem confugientem obsidet: Neapolimque deditibus ciuibus capit. Iacobum Caracciolum Aretium misit. Is orto partium tumultu in arcem se recepit. Carolus eò celeriter adueniens cum Alberico Barbiano & Ferrabac ducibus, eos in officio continuit, direptis Gibellinorum bonis. Ludouicus Andegauensis inter hæc cum XXX. millibus contra, ex Gallia per saltum Casinensem & Marsos paulatim proficiscens, antequam praelio congrediretur morbo extinctus est. Ingheraunius eius dux cum duodecim millibus subsequutus Aretium cepit, rursusque & ipse diripuit. Arcem cum iam diebus quadraginta oppugnaret, audita Ludouici morte destitit. Hortantibusque Guelfis qui in arce fuerant obsessi, urbe Florentinis uendita se domum cum suis recepit. Redeo nunc ad imperatores. Robertus, Bauariæ dux, ubi primum inuicit imperium, in Italiam a Florentinis contra Ioannem Galeacium accersitur. Cum quo ad Benacum congregiens praelio, cum toto exercitu fugatur. Tridentumque & inde Venetias uenit: ubi magnifice exspectus, enarrata clade accepta, Venetos ad misericordiam mouit: a quibus rogatus remanere omnino negauit: trepidusque in Germaniam abiit: rem Florentinam in magno discrimine relinquendo. Imperauit annos decem, Sigismundus, Caroli quarti filius, Venceslai fratris Augustorum, olim puer, a Ludouico Pannoniæ rege filiam Mariam in matrimonium una cum regno accepit. Boemiæ paterna hereditate obtinebat. Mox imperator factus praesuit orbi annos uigintiseptem, ante & post imperium belli fortuna parum feliciter usus. Quem non solum Turcæ, sed Boemi saepe acie fuderunt. Proceres trigintaduos in Pannonia necari iussit. Ob quam rem & ipse postea captus, ac traditus uiduæ: cuius maritum interfecerat, eloquentia & blanda oratione effecit, uti ab ea dimitteretur: pauloque post alia ducta uxore Barbara, è comitibus Ciliæ, & Pannonia recuperata: uiduæ filios memor beneficii prouexit. Multa huius alioqui egregia facta. Rem Christianorum in tris diuisam Pontifices ad unum in concilio Constantienti coegit: aditis ea de causa quoque uersus per orbem prouincijs. Prusiæ regnum quod Poloniae rex Theutonicis sodalibus Diuæ Virginis, armis ademerat, restitui iussit. Vitoldum ex Duce regem Lituaniæ fecit. Cum Venetis grauius bella gessit, duce Pippone Florentino, quem postea proditorum sentiens, captum interfici iussit. Venceslaum fratrem quod imperio parum utilem animaduertens, in uincula captum coniecit. Boemia post multos labores potitur. Marchiam Brandeburgensem Frederico Burgraphio Nurembergensi dono dedit. In Italiam demum sedente Eugenio quarto, atque inimico traiecit: obsistentibus etiam per Nicolaum Tollentinatem Florentinis, Arnun fluuium transmisit, adiuuante Antonio Pontadera. Et per agrum Volaterranum iter faciens, VI. mensibus Senis substitit: ubi facta cum Florentinis pace, abiit Romam. Ibi de more accepto diadema te, Basilica Petri è uestigio in Lateranum contendit, Eugenio usque ad pontem proficiente. Inde in Germaniam reuertens, Mantuæ a Ioanne Francisco Gonzaga magno sumptu exceptus, propinquam suam Barbaram, Ludouico filio in matrimonium de-

*Iacobus
Caracciolus*

Robertus

*Sigismundus
M. cccc*

*Antonius
Pontadera*

Marchio dicit, marchionēq; primum Mantuæ creat. Vbi domum peruenit, nihil potius habuit quam
Mantuæ concilium Basiliense sollicitare. Moritur inde breui post tempore sine uirili prole apud Mo-
creatur rauriam, relicto regnorum successore Alberto Austriæ duce genero suo. Post eius mortem
Albertus quasi metu liber Eugenius, concilium Ferrariæ cœpit. Albertus Austriæ dux regnis Pan-
 noniæ, Boemiæq; succedens, paulo post imperium & ipse adsequutus biennio tenuit. Boe-
 mos rebelles, Morauiosq; bello domuit: Polonos ultra regni fines uagantes coercuit. Sin-
 derouiam Seruiæ ciuitatem dum uellet subuenire aduersus Turcas, prius amissam uidit,
 quàm ad locum peruenisset. Postremo dum Austriam repetit, in itinere apud locum qui Vil-
 la Longa appellatur, dysenteria morbo decessit: uxore Helizabeta prægnante relicta, quæ
Frederic. III Ladislaum peperit regem. Fredericus III. Austriæ dux, Alberti propinquus, ut inferius
 in eorum cognatione demonstrabimus, anno M. CCCC. LII. VI. quàm cœpit imperare, salutis uero M.
 CCCC. LII. VI. eidus Martij Romæ in basilica Petri, unâ cum coniuge Leonora Lusita-
 niæ regis sorore, diadematis insigne à Nicolao V. pontifice suscepit. Inde post aliquot dies
 Neapolim ad salutandum Alphonsum eius necessarium profectus, magnificeq; exceptus est:
 pauloq; post in Germaniam rediturus Roma rursus, inde Ferraria iter fecit, ubi à Borso Es-
 tensi ingenti apparatu etiam exceptus eum Mutinæ ducem primū creauit. In itinere quoq;
 apud Ciuitatem Nouam Austriæ oppidum obsessus ab Australibus: Ladislaum puerum
 regem, quem in tutela apud se retinebat, ac Romam secum duxerat, reddere coactus est.
 Concilium Basiliense hortante Ænea Syluio, qui postea Pius pontifex, tunc eius epistola
 rum magister erat, sollicitante per oratores Eugenio, author fuit extinguendi iterum, salutis
 anno M. CCCC. LXX. Romam uoti reus, humili ueste, comitatuq; uenit. Ingressus
 est urbem prima noctis uigilia natalem dominicum præcedentis, obuiam procedentibus pa-
 tribus, collegijsq; omnibus unâ cum populo Romano. Aderam & ego in ordine meo, fu-
 nalibus noctem uincens. Ad tribunalq; usq; Petri basilicæ deductus, Paulum pontifi-
 cem sedentem atq; expectantem supplex consalutauit, propeq; iussus adsedit. Inde uespe-
 ris de more celebratis unâ palatium ascenderunt. Discedentem pontifex luculenta grauicq;
 auro ueste postea donauit, uir alioqui ocio natus, magis quàm bello aut imperio tuendo,
 annis XLIX. quibus imperauit, literis dignum gessit præterea nihil. Decessit anno M.
 CCCC. XCII. Huius temporibus sub Pio II. ortus Romæ tumultus iuuenum seditioso-
 rum & obætorum, authore Tiburtio, qui absente pontifice Pantheon occupauere: rapi-
 nasq; & cædes iam iam populo intentantes, accersito statim Pio captos omnes & in capito-
 lio ad XXXV. numero suspensos uidimus. Eadem ferè tempestate extinctus est Franciscus
 Sclauus, homo Romanus, è gente Fosca sanè nobili, presbyter, magna uir abstinentiæ san-
 ctitatisq; fama: ad eum adorandum frequens populus, in quo & ego puer cum Lucia ma-
 tre fueram, properauit. Fuerat ex eadem familia sub Eugenio IIII. Angelotus cardinalis
 sancti Narcii, uir admodum facetus, ne dicam insanus, ut quidam eum taxant. Is olim Flo-
 rentiæ cum eius aduecti uini ex more portorium exigeretur, reiectis precibus cados om-
 nis intra portam per humum effundi iussit, uti hoc pacto uoti compos esset. Quum eius fa-
 milia ducendi domini gratia, sicuti mos est, ad pulsati tintinnabuli signum non cõueniret:
 ad horam postea mentis uulpina cauda ne sentirentur, æra percuti mandabat: pauciq; ad-
 modum fortè præsentibus tantum discumbebant. Mille ipsius huiuscemodi memoratur. In-
 terfectus tandem ab eius cubiculario uehementer irato, qui calceos petens calcibus ab eo
 petitus fuerat: stultus qui rem dissimulare cupiens, subito primus clamare cœpit rem atro-
 cem, Dominum interfectum, uenite. Re facile cognita, comprehensus, membrisq; omnibus
Maximilianus discerptus. Deinceps ad Maximilianum ex ordine instituto. Hic rex Romanorum patre
lianus uiuente factus, anno millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo, magnis copijs
M. cccclxxij Burgundiam ingressus, Mariam Caroli ducis iam defuncti filiam & hæredem, in matri-
 monium unâ cum regno accepit: deinde principatum adeptus, extincto sine hærede Mat-
 thia rege, Pannoniam quam suo iure sibi uendicabat, cum exercitu inuadit: Ac primum
 Albaregalî per uim recepta, paulo post inde ab hostibus repulsus sese domum in Germa-
 niam recepit: ubi suos deinde aduersos habuit: Heluetios primum, cum quibus bella ges-
 sit: postea Rauricos, qui nunc Basilienses sunt, Imperij iugum omnino excusserunt: quos
 sequuti populi uicini, multum ei de antiqua nominis maiestate ademerunt. Diadema de mo-
 re ma-

re maiorum nec recepit, nec apostolorum basilicas, aut pōtificem salutatum uenit: tantum
 Mediolanū usq; accersitus à Ludouico duce Pisanos tuente, contra Florentinos profectus
 Liburnum eorum oppidum frustra dies aliquot oppugnauit. Ex coniugio supradicto Phi- *Philippus*
 lippum archiducem genuit, qui regi regnoq; simul Hispaniæ gener est nuper adscitus. Fi- *Archidux*
 liam Margaritam Carolo V III. Gallorum regi olim pactam, deinde abdicatā, nuper Phi- *rex Hispaniæ*
 liberto Sabaudia duci locauit. Galeacij uicecomitis ducis filiā extincta prima coniuge du-
 xit. Vir alioqui bonitate, modestiaq; præditus, pacis magis quàm belli studiosus, uenatio-
 ni deditus. Animi bonis adiectas retinet corporis dotes, ore probo, decoris membris, aspe-
 ctuq; toto uenerabilis. De ipsius uero genealogia que plurimis ignoratur, pauca subijciam
 ex commentarijs Matthæi de origine primorum Austria ducum, Othonis Phrisingensis,
 Iordanis Osnaburgi de irruptione Gothica in urbem, Hermanni de Sulgon in chronogra-
 phia, & Henrici Constantiensis. Apparet enim Maximilianū Romanos habuisse pro geni-
 tores, olim Perleones comites montis Auentini: cuius familia nonnullæ sunt Romæ reli- *Perleones*
 quæ prope Sabellorum aedes quæ prius Perleonum fuere, quibus cognomē dedit Petrus *comites*
 Leonis filius, Stephani nepos, Maximi pronepos, quorum memoria sepulcri pro foribus
 templi sancti Alexij adhuc cernitur. Is anno MCLXX, magna in urbe potentia authori-
 tateq; sub Pascale II. fuerat. Cuius duo nepotes per seditionem ex urbe profugi ad Alpes
 uenerunt: ubi circa Lucernæ lacum prædia ac terras mercati sunt: castrumq; in eo loco A-
 uenburgum deinde excitarunt quasi Auentini oppidum, licet nonnulli Abesburgum di-
 cant, quod lingua Germanica Abec accipitrē significet, qui olim ab eis dimissus cum præ-
 da capta in eo monte constitit, ubi ex auspicio ipsi postea oppidum condidere. Alter ex his
 præsul Argentinenis fuit. Ex altero qui nobilem in ea regione duxit uxorem, natus est Al-
 bertus, qui Albertum & Rodolphum imperatorē primum ex comitibus Abesburgensibus *Comites Abes-*
 genuit. Hic igitur Rodolphus Austra fretus potentia domum primus auxit anno MCC *burgen.*
 LXXXII. auitaq; ditioni Austriam, Stiriam, Carinthiā, portum Naonis, ac marchiam
 adiecit, antiquisq; Austria ducibus suam profapia inseruit: cuius ordo sic est. Rodolphus
 siquidem prædictus Albertum item imperatorem genuit, qui à Ioanne Rodulphi fratris fi-
 lio interfectus fuit. Is plures suscepit. Fredericū, qui imperator electus cum Ludouico Ba-
 uaro bello inferior certauit: præterea Othonem, Rodolphum, & Albertū Austria ducem
 patrem Leopoldi, Austria item ducis, Fredericiq; & Alberti, qui Albertus ex Alberto fi-
 lio Albertum habuit nepotem, imperatorē simul & Pannoniæ regem, patrem Ladislai in
 adolescentia defuncti. Leopoldus autem Herneftum genuit patrem Frederici III. auumq;
 Maximiliani. Nā primos Austria duces iam inde à quodā Aimone repetunt, primo Chri-
 stiano ac martyre: post quem Austria ducatus in marchionatū conuersus usq; ad sanctum
 Leopoldum durauit. Huic pater Leopoldus fuit, cuius uxori Henrici II. imperatoris filia
 frater uim intulerat. At Leopoldus fratri eidem suo talionem reddiderat. Hæc deinde ui-
 dua in peregrinatione sepulcri Alexij imperatoris insidijs periit. Ex hac natus sanctus Leo- *S. Leopoldus*
 poldus sub Innocentio II. pontifice, duo cœnobîa maxima de nouo excitauit, tertium re-
 stituit. Sub Innocentio VIII. nostra ætate in catalogum relatus est. Ex filia Henrici V. im-
 peratoris, X VIII. liberos suscepit: quorum primus Henricus, Austriam rursus in duca-
 tus pristinum nomen restituit. Alter Leopoldus dux Bauariæ fuit. Post hos tempore pro-
 cedente hæreditas ad Fredericum II. peruenit, qui contra Pannonios in bel-
 lo cadens, sine liberis occubuit. Cui Rodolphus Abesburgensis
 imperator prædictus, ordine quo supra narraui suc-
 cedens, rem simul cum genere per ma-
 nus usque Maximiliano
 transmisit.

FINIS ANTHROPO-
 LOGIAE.